

Vrije Universiteit Brussel

FACULTEIT VOOR PSYCHOLOGIE EN EDUCATIEWETENSCHAPPEN

Richting: Klinische Psychologie - Levensloopspsychologie

Slachtofferweerstand en Dadergeweld in Seksuele Gewelddelicten.

Eindwerk voorgelegd voor het behalen van de graad van Master in de Psychologie door

Demesmaeker Liesl
Van Hauwermeiren Nancy

Academiejaar 2011-2012

Promotor: Prof. Dr. Gina ROSSI
Begeleider: Dhr. Jan WINTER

Aantal woorden: 11424

Samenvatting

Dit thesisonderzoek richt zich op de invloed van dadergeweld en slachtofferweerstand op seksuele gewelddelicten. De data worden ontleend aan 240 politieële dossiers van aanrandingen en verkrachtingen uit België en het Verenigd Koninkrijk, gepleegd door onbekende mannelijke daders op vrouwelijke slachtoffers. Geïnspireerd op Ullmans onderzoeken in Amerika, wordt via multivariate analyses nagegaan of gelijkaardige conclusies gelden in België en het Verenigd Koninkrijk. De overeenstemming is gematigd te noemen, mogelijk te verklaren door steekproefverschillen. Net als in Amerikaanse studies gebruiken slachtoffers meerdere strategieën om zich te verdedigen, waardoor geen overeenstemming wordt gevonden tussen de daderaanval en de verzetsvorm. Ook in de huidige studie blijkt een actieve weerstandstrategie meer efficiënt dan een passieve strategie om de ernst van het seksueel misbruik te verlagen en voltooide verkrachting te vermijden. Voornamelijk de passieve verbale strategie is onefficiënt gebleken. Daarnaast hebben omgevingsinterventies een significant beschermend effect. Deze resultaten vertonen een gelijkaardige tendens met de oorspronkelijke studies. Andere situationele factoren zoals de aanwezigheid van een wapen en de delictlocatie blijken geen voorspellende waarde te hebben over de afloop van het delict, hoewel dit bij Ullmans onderzoeken wel zo was. Tenslotte kan niet bevestigd worden dat actieve fysieke weerstand geen nadelig effect heeft op de mate van fysieke letsels bij slachtoffers.

Dankwoord

Dankwoord. Het is klare taal, een eenvoudig Nederlandstalig woord. Volgens van Dale te omschrijven als:

dank *de; m* (betuiging van) goede gezindheid tegenover iemand vanwege een geschenk, bewezen dienst enz.

Het is dan ook die goede gezindheid die we hier even willen benadrukken, voor u verder dit werk in duikt. Anderhalf jaar geleden begonnen we aan dit thesisavontuur. Als twee voor-elkaar-onbekenden gingen we, vol goede moed en enthousiasme, de uitdaging van een duothesis aan. Voor ons is dit werk dan ook meer geworden dan literatuur in kaart brengen en een onderzoek op poten zetten. Het is er vooral één geweest van proberen, aftasten, overleggen, samenwerken, feedback geven en ontvangen, compromissen sluiten, enzoverder. Daarom, naar elkaar toe, bedankt om samen dit werk vorm te geven.

Gaandeweg rezen heel wat ideeën, vragen en twijfels. Telkens konden we hiermee terecht bij Jan Winter, een thesisbegeleider met een onuitputtelijke bron van kennis en energie. Zijn advies, droge humor en mentale opstokers hebben bijgedragen tot het werk dat we vandaag kunnen presenteren. We wensen hem daarvoor dan ook bijzonder hartelijk te bedanken. Jan, vielen dank!

Daarnaast willen we ook professor Rossi bedanken. Tijdens de opleiding hebben we mogen genieten van de gedrevenheid waarmee ze haar vak uitoefent en haar kennis wil overbrengen naar ons, jonge studenten. Zij bleek een promotor achter de schermen; een promotor die voor ons beschikbaar wou zijn en ons een portie frisse moed kon bezorgen met een klein woord. Ook dat heeft veel voor ons betekend in de eindsprint.

Tenslotte is het ook terecht alle andere mensen te bedanken die op een of andere manier hun steentje hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit werk. Ze noemen bij naam lijkt een onbegonnen opdracht. Daarom onder de grote noemer van familie en vrienden: voor het vertrouwen dat jullie in ons hebben, voor de fierheid waarmee jullie over ons spreken, voor het luisterend oor en de bemoedigende woorden op lastige momenten, voor het onuitputtelijke geduld, voor het kritische oog en de helpende hand, en voor nog zoveel meer, ... bedankt!

Nancy & Liesl.

Inhoud

Samenvatting	1
Dankwoord.....	2
DEEL I: Inleiding.....	5
1 Probleemstelling	5
2 Een eerste blik op seksuele delicten.....	5
2.1 Wettelijke bepalingen van seksuele delicten.....	6
2.1.1 Aanranding van de eerbaarheid	6
2.1.2 Verkrachting	7
2.2 Prevalentie en incidentie van aanrandingen en verkrachtingen	7
3 Karakteristieken van daders en slachtoffers.....	9
3.1 Daders van aanrandingen en verkrachtingen	9
3.2 Slachtoffers van aanrandingen en verkrachtingen.....	10
4 Seksuele gewelddelicten	11
4.1 Daderperspectief	11
4.1.1 Mate van geweld	11
4.1.2 Benadering	11
4.1.3 Consequenties van gebruikt geweld	12
4.2 Slachtofferperspectief	12
4.2.1 Verdediging	12
4.2.2 Effectieve weerstandstrategieën	13
4.2.3 Consequenties voor psychische gezondheid	14
4.3 Situationele factoren.....	14
4.3.1 Wapengebruik door dader.....	15
4.3.2 Locatie	16
4.3.3 Interventies uit de omgeving	16
4.3.4 Relatie dader-slachtoffer.....	16
4.3.5 Alcoholgebruik bij dader en slachtoffer	17
5 Doelstelling en onderzoekshypotheses	18

DEEL II: Methode.....	19
1 Onderzoeksgroep	19
2 Materiaal	20
3 Procedure.....	21
3.1 Registratie van Seksuele Gewelddelicten	21
3.2 Codering van de variabelen	21
3.3 Statistische analyses.....	23
DEEL III: Onderzoeksresultaten	24
1 Descriptieve gegevens van de delicten	24
2 Hypothese 1	26
3 Hypothese 2	27
3.1 Invloed op de ernst van seksueel misbruik	27
3.2 Kansverhouding op het al dan niet voltooiën van de verkrachting	28
4 Hypothese 3	31
DEEL IV: Bespreking en conclusie	34
1 Onderzoekshypothesen	34
1.1 Hypothese 1	34
1.2 Hypothese 2	34
1.3 Hypothese 3	37
2 Kritische reflectie en aanbevelingen voor toekomstig onderzoek.....	38
3 Algemene conclusie	40
Referenties.....	43
Bijlage A.....	46
Bijlage B.....	50
Bijlage C.....	51

DEEL I: Inleiding

1 Probleemstelling

Een thema als dat van seksuele misdrijven laat weinigen onberoerd. Via de actualiteit worden we vaak blootgesteld aan berichtgeving over seksueel geweld. Die berichten beweren een objectieve weergave te zijn, maar worden wel eens gekleurd door subtiele, ongegronde overtuigingen (Franiuk, Seefeldt, & Vandello, 2008). Dergelijke overtuigingen staan gekend als 'rape myths' en hebben vooral een beschermende functie tegen de harde waarheid over seksuele gewelddelicten (Franiuk et al., 2008) door bijvoorbeeld de eigen kwetsbaarheid om slachtoffer te worden te camoufleren (Burt, 1980). Ze omhelzen uitspraken als "*het slachtoffer heeft het uitgelokt*", "*ze was onder invloed van alcohol*" of "*de dader had zichzelf niet onder controle, het gebeurde als vanzelf*". Op die manier wordt er meer schuld geïnduceerd bij het slachtoffer, terwijl de dader eerder wordt vrijgesteld van zijn overtreding. Dergelijke kortzichtige opvattingen hebben ook een weerslag op de beleving van slachtoffers. Zo zullen zij bijvoorbeeld hun weerstand extra benadrukken om door anderen geloofd te worden, terwijl verzet geen evidente opgave is in gewelddadige situaties.

Er bestaan dus heel wat misvattingen omtrent seksuele delicten, die de laatste jaren meer een meer onderwerp zijn van internationaal wetenschappelijk onderzoek. Dit werk wil zich hierbij aansluiten door na te gaan hoe slachtoffers zich (kunnen) verzetten en welke consequenties dit kan hebben op de uitkomst van het delict en de opgelopen verwondingen. Daarnaast zal ook gekeken worden in hoeverre dergelijk verzet verband houdt met de mate van geweld dat de dader hanteert tijdens het delict.

2 Een eerste blik op seksuele delicten

Om de huidige attitude ten opzichte van seksuele delicten te kunnen beïnvloeden en het maatschappelijk taboe te kunnen doorbreken, is wetenschappelijke evidentie over de impact van deze factoren van niet te onderschatten belang (Burt, 1980). De laatste drie decennia kende het onderzoek naar seksuele delicten dan ook een enorme opmars (Tjaden & Thoennes, 2006). Oorzakelijke factoren van aanranding en verkrachting werden door menig onderzoeker vanuit diverse invalshoeken benaderd (o.a. Blake & Gannon, 2010; Cowan, 2000; Sanday, 1996). Daarbij domineren twee grote modellen: het psycho(patho)logische en het socioculturele (Cowan, 2000). Het *psycho(patho)logisch model* omschrijft individuele factoren als persoonlijkheidstrekken,

biologische predispositie en cognities. Vooral de onbezonnenheid van het slachtoffer wordt hierin gekaderd. Anderzijds bevat dit ook dadereigenschappen als mannelijke vijandigheid, pathologie en seksualiteit. Sanday (1996) bestempelde die seksualiteit als een biologische component, maar verwees meteen naar de taak van de samenleving om die 'driften' te kanaliseren. Net als Sanday leek ook Cowan (2000) overtuigd van de impact van een *socioculturele omkadering*, met een hedendaagse maatschappij getypeerd door mannelijke dominantie. Uit de voorbije eeuwen werd een patriarchale structuur overgeërfd waaruit nu nog steeds 'de macht van de man' blijkt en welke wordt versterkt door socialisatieprocessen. Deze genderongelijkheid wordt door Burt (1980) gezien als voornaamste oorzaak van seksuele delicten. Ongeacht het theoretisch kader waarin de vraag "Wat zet mannen aan tot seksueel geweld?" centraal staat, heerst er consensus dat seksueel delictgedrag veelvuldige oorzaken en delictpaden kent (Beauregard & Leclerc, 2007; Blake & Gannon, 2010).

Verder richtte onderzoek zich zowel op daders als slachtoffers, en slechts in mindere mate op de interactie tussen beide. Hoe verdedigen slachtoffers zich tegen hun aanvallers? Hebben bepaalde strategieën meer effect om een poging tot verkrachting te stoppen, of lokken ze net meer gewelddadig gedrag uit? Het zijn centrale vragen waarover onderzoekers klaarheid trachtten te scheppen (o.a. Clay-Warner, 2002; Ullman, 2007; Ullman & Knight, 1993; Zoucha-Jensen & Coyne, 1993). Het is mede dankzij deze studies dat sensibiliserings- en preventieprogramma's georganiseerd kunnen worden en aan efficiëntie kunnen winnen, zowel gericht op slachtoffers als daders, nazorg voor slachtoffers voorzien kan worden, enzovoort (Cowan, 2000; Rozee & Koss, 2001).

2.1 Wettelijke bepalingen van seksuele delicten

Aangezien dit onderzoek gebaseerd is op politie dossiers uit België en het Verenigd Koninkrijk, worden de wettelijke bepalingen van seksuele delicten van deze twee landen toegelicht.

2.1.1 Aanranding van de eerbaarheid

Het Belgisch Strafwetboek (1867) omschrijft het misdrijf van aanranding in Art. 374 als volgt: "*Aanranding bestaat, zodra er een begin van uitvoering is.*" Aanranding van de eerbaarheid is een misdrijf waarbij een persoon van het mannelijke of vrouwelijke geslacht (het slachtoffer) gedwongen wordt, al dan niet met geweld of bedreiging, tot seksueel (getint) contact zonder penetratie.

De wetgeving in het Verenigd Koninkrijk (UK Legislation, Public General Acts – Sexual Offences Act 2003) definieert aanranding als een misdrijf waarbij intentionele, seksueel getinte aanrakingen plaats hebben zonder toestemming van het slachtoffer. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen aanranding met en zonder penetratie, waar de Belgische wetgeving het enkel over aanranding heeft als er zich geen penetratie voordoet.

2.1.2 Verkrachting

Verkrachting wordt in het Belgisch Strafwetboek (1867) in Art. 375 beschreven als "*... elke daad van seksuele penetratie van welke aard en met welk middel ook, gepleegd op een persoon die daar niet in toestemt. Toestemming is er met name niet wanneer de daad is opgedrongen door middel van geweld, dwang of list of mogelijk is gemaakt door een onvolwaardigheid of een lichamelijk of een geestelijk gebrek van het slachtoffer.*" De wetgever voegt aan deze bepaling toe dat de penetratie niet volledig geslaagd moet zijn om als verkrachting beschouwd te worden.

In de wetgeving van het Verenigd Koninkrijk (UK Legislation, Sexual Offences Act 2003) wordt verkrachting bepaald als een misdrijf getypeerd door penetratie van de vagina, anus of mond met de penis, zonder toestemming van het slachtoffer.

De Belgische en de Engelse wetgeving vertonen dus een hoge mate van overeenkomst, behalve voor de aard van penetratie. In het VK moet er sprake zijn van peniele penetratie terwijl die in België niet nader gespecificeerd is.

Het strafrecht is a priori geldig voor meerderjarige daders – dat zijn personen ouder dan 18 jaar. Voor slachtoffers geldt ook een leeftijdscriterium. Een min-16-jarige is volgens de wet niet rijp genoeg om te oordelen of hij/zij seksuele omgang wil en is bijgevolg niet in staat hiervoor toestemming te geven. De wetgeving zal dergelijk geval steeds als verkrachting omschrijven, behalve bij penetratie bij een 14- of 15-jarige die hiervoor wel toestemming gaf. Dit zal als aanranding van de eerbaarheid beschouwd worden.

2.2 Prevalentie en incidentie van aanrandingen en verkrachtingen

Gegevens over prevalentie en incidentie variëren van studie tot studie (Tjaden & Thoennes, 2006) en zijn sterk afhankelijk van methodologische aanpak. Prevalentiecijfers geven een beeld over het aantal slachtoffers op een bepaald moment en zijn niet te verwarren met incidentiegegevens die het voorkomen van nieuwe incidenten in een bepaalde tijdspanne beschrijven. Algemeen geldende conclusies worden gelimiteerd door de gehanteerde omschrijving

van het seksueel misdrijf (aanranding, verkrachting of andere vormen van seksueel geweld), leeftijdscriteria die in acht worden genomen (zowel voor daders als slachtoffers), etc. Ook het opzet en de manier van gegevensverzameling heeft een impact op de aard van de data en de conclusies die daaruit volgen. Anderzijds zijn de gegevens afhankelijk van de bereidwilligheid van slachtoffers om een misdrijf te rapporteren en vormen deze cijfers geen representatieve weergave van de realiteit. Opvallend is dat slechts 11% van de aanrandingen (Home Office, 2011; Pieters, Italiano, Offermans, & Hellemans, 2010) tot 20% van de verkrachtingen (Tjaden & Thoennes, 2006) wordt aangegeven bij officiële instanties. Motieven om geen aangifte te doen, zijn angst voor wederwraak van de dader, schaamte of de overtuiging dat de verkrachting geen misdrijf was. Ook het feit dat dader en slachtoffer elkaar kennen, vormt een barrière tot aangifte. Politieke cijfers geven dus slechts een fractie weer van het reële aantal delicten (Tjaden & Thoennes, 2006).

In België inventariseren de Politieke Criminaliteitsstatistieken (PolFed, 2011) het aantal gerapporteerde misdrijven per jaar. Een troef van dergelijke infoverzameling ligt in de systematische justitiële aanpak ervan, doch heeft onderrapportage hier een grote impact. De meest recente cijfers beschrijven het eerste semester van 2011 op nationaal niveau: 1823 aanrandingen van de eerbaarheid, 1521 verkrachtingen en 123 groepsverkrachtingen (PolFed, 2011). De grootste groep slachtoffers van verkrachting is meerderjarig, net als bij aanranding met geweld en/of bedreiging. Aanranding zonder geweld en/of bedreiging kwam vooral bij min-16-jarigen voor. De grote meerderheid van misdrijven tegen de lichamelijke integriteit (waarin ook slagen en verwondingen zijn opgenomen) vindt plaats in de woning (39%) of op de openbare weg (34%).

Prevalentiecijfers worden ook via bevolkingsenquêtes ingeschat. De anonimiteit en het uitblijven van –voor het slachtoffer– ongewenste justitiële gevolgen kunnen de mate van onderrapportage onderdrukken. We mogen er vanuit gaan dat deze surveys een representatieve steekproef selecteren, doch grote aandacht moet gespendeerd worden aan de precieze verwoording van vragen (Abbey, Zawacki, Buck, Clinton, & McAuslan, 2004).

Zo werd in het najaar van 2009 een deel van de Belgische bevolking aan een online of telefonische vragenlijst onderworpen (Pieters et al., 2010) waardoor gendergerelateerd geweld in kaart kon gebracht worden. De steekproef van 18- tot 75-jarigen werd geselecteerd na stratificatie op basis van taalgroep, regio, geslacht en leeftijdscategorie. Seksueel geweld omvatte gedwongen seksuele aanrakingen en (pogingen tot) gedwongen seksuele betrekkingen. Maar liefst 5.6% van

de vrouwen en 0.8% van de mannen gaf aan slachtoffer te zijn geweest van seksueel geweld in het afgelopen jaar. Het gaat meestal om alleenstaande feiten, maar in een niet te verwaarlozen aantal gevallen komen ze ook herhaaldelijk voor.

In het VK peilde de British Crime Survey (BCS) bij 16- tot 59-jarige mannen en vrouwen naar ervaringen met misdrijven (Home Office, 2011, 2012). Seksueel geweld omvatte in deze Britse vragenlijst aanranding, verkrachting, ongepaste blootstelling, seksuele bedreigingen en ongewenst fysiek contact (Home Office, 2012). Hieruit bleek dat 19% van de vrouwen slachtoffer is geweest van seksueel geweld na de leeftijd van 16 jaar. Voor mannen lag dat prevalentiecijfer met 2% veel lager. Het Amerikaans onderzoek van Tjaden en Thoennes (2006) kwam tot gelijkaardige resultaten: 17.6% van de bevroegde vrouwen en 3% van de mannen uit de Verenigde Staten gaf aan dat ze ooit aangerand of verkracht zijn. De BCS vond voor 2010/11 een incidentie van 3% voor vrouwen en 1% voor mannen, al moet hierbij vermeld worden dat verkrachtingen daar slechts een klein deel van uitmaakten (respectievelijk 0.6 en 0.1%).

3 Karakteristieken van daders en slachtoffers

Hoewel de term 'verkrachting' genderneutraal is, zijn de slachtoffers in 86% van de gevallen vrouwen en bijna alle daders van het mannelijk geslacht (Pieters et al., 2010; Tjaden & Thoennes, 2006). Vrouwen hebben dus tot zes keer meer kans dan mannen om verkracht te worden. Omwille van de focus op vrouwelijke slachtoffers en mannelijke daders in dit onderzoek worden hieronder enkel deze gegevens vermeld. Menig onderzoeker waarschuwt dat informatie over dader- en slachtoffereigenschappen erg gelimiteerd is, onder andere door de onderrapportage en exclusief onderzoek bij forensische populaties, en bijgevolg niet representatief geacht kan worden (Tjaden & Thoennes, 2006). Onderstaande gegevens dienen dan ook met enige voorzichtigheid benaderd te worden.

3.1 Daders van aanrandingen en verkrachtingen

Uit de BCS (Home Office, 2011) bleek dat daders meestal tussen 20 en 39 jaar oud zijn. Zo'n 60 à 80% van de daders was voor hun slachtoffer geen onbekende (Pieters et al., 2010; Tjaden & Thoennes, 2006; Ullman, 2007). Het waren vaak (ex-)partners of -in mindere mate- familieleden of kennissen. Hoewel de onbekende daders een minderheid vertegenwoordigen, blijkt hier de meeste onderzoeks aandacht aan gespendeerd (Ullman, 2007).

Naast deze feitelijke kenmerken werd getracht personeigenschappen te relateren aan daders. Dit bleek geen evidentie: seksuele delicten en daders bevinden zich in een ruim spectrum en vormen dus een heterogene groep (Hazelwood & Warren, 2000). In een review waagden Abbey et al. (2004) zich aan een overzicht van eigenschappen die gerelateerd worden aan daders van seksuele delicten. Zo zouden ze minder empathie en sociale vaardigheden bezitten, meer impulsief en sneller seksueel geagiteerd zijn en antisociale persoonlijkheidstrekken vertonen. Hun overtuigingen zouden sterker gekleurd worden door genderstereotypen, rape myths en een vijandige houding ten opzichte van vrouwen. De kans is groter dan bij anderen dat ze in hun jongere leven slachtoffer zijn geweest van mishandeling of delinquent gedrag stelden. Nogmaals werd benadrukt dat verder etiologisch onderzoek nodig is om meer uitsluitsel te geven omtrent representativiteit van deze eigenschappen.

3.2 Slachtoffers van aanrandingen en verkrachtingen

De resultaten van de BCS (Home Office, 2011) toonden dat jonge vrouwen tussen 16 en 19 jaar een groter risico lopen om slachtoffer te worden van seksueel geweld. In het Amerikaans onderzoek van Tjaden en Thoennes (2006) zou één op zes vrouwen ooit slachtoffer geweest zijn van aanranding of verkrachting, waarvan meer dan de helft voor hun 18. Daarenboven bleek de life time prevalentie significant te variëren met de leeftijd: hoe hoger de leeftijd, hoe lager het percentage vrouwen dat ooit slachtoffer is geweest. Uit de Belgische studie van Pieters et al. (2010) bleek het incidentiecijfer voor vrouwen tussen 35 en 54 jaar dubbel zo hoog als in andere leeftijdscategorieën. Dit kan te wijten zijn aan een toename van het aantal seksuele delicten of een grotere geneigdheid aangifte te doen ten opzichte van enkele jaren terug. Welke de meest plausibele verklaring is, moet verder worden uitgezocht.

Persoonlijkheidskenmerken of attitudes bleken geen goede voorspellers te zijn van potentieel slachtofferschap (Abbey et al., 2004). Daarentegen werd wel een verband gevonden met seksueel misbruik in de kindertijd en een hoge mate van seksuele activiteit. Vrouwen die als minderjarige slachtoffer werden van een seksueel delict hadden tot twee keer meer kans dan andere vrouwen om opnieuw slachtoffer te worden (Tjaden & Thoennes, 2006). Of er een causaliteit bestaat tussen emotionele kwetsbaarheid of laag zelfvertrouwen en opnieuw slachtoffer worden, is niet duidelijk. Andere persistente factoren, zoals armoede of seksuele oriëntatie, kunnen hierin namelijk een belangrijke rol spelen. Zo blijkt dat vrouwen met een lagere socio-economische status kwetsbaarder zijn dan vrouwen met een hogere economische status

(Söchting, Fairbrother, & Koch, 2004). Algemeen wordt gesteld dat etnische achtergrond geen significante rol speelt (Tjaden & Thoennes, 2006). Hoewel de life time prevalentie significant varieert tussen etnische groepen kan de variantie hiervan niet zuiver verklaard worden. De onduidelijke relatie met demografische, sociale en omgevingsfactoren van (minderheids)groepen laat dit (voorlopig) niet toe.

4 Seksuele gewelddelicten

Seksuele delicten zijn in eerste instantie gewelddelicten die de integriteit van een slachtoffer schenden. Het betreft hier immers ongewenst seksueel contact, waarbij dwang steeds aan de orde is, ongeacht de mate van agressie of bedreiging van een dader. Een delict kan dan ook vanuit twee perspectieven benaderd worden.

4.1 Daderperspectief

4.1.1 Mate van geweld

Doorgaans wordt een onderscheid gemaakt in de aard van geweld (Polaschek, Ward, Hudson, & Siegert, 2001). *Instrumenteel geweld* wordt door de dader geuit om een doel te bereiken, bijvoorbeeld het voltooien van de verkrachting. Daarentegen wordt *expressief geweld* door de dader vooral ingezet om het slachtoffer te kwetsen of eigen kwaadheid te ventileren. Beide vormen van geweld kunnen vervat zitten in de manier waarop een dader zijn slachtoffer benadert.

Tevens blijkt uit een onderzoek van Stermac, Du Mont en Kalemba (1995) dat seksuele delicten door onbekende daders meer gewelddadig zijn en tot meer verwondingen leiden dan feiten gepleegd door bekende daders. De relatie tussen dader en slachtoffer heeft met andere woorden een expliciete invloed op de mate van geweld tijdens het delict.

4.1.2 Benadering

Hazelwood en Burgess (2001) beschreven drie frequent gebruikte benaderingsmethoden binnen het onderzoeksveld. Bij de *confidence approach* zal de dader het vertrouwen van zijn slachtoffer proberen te winnen via een smoes of praatje. Op die manier hoopt hij dat de weerstand verminderd of opgegeven wordt. Initieel is de dader aangenaam en vriendelijk maar eens hij controle heeft verworven, verandert hij snel van gedrag. Deze dader heeft een groot vertrouwen in zijn sociale vaardigheden en de mogelijkheid om met vrouwen in interactie te treden. Bij de *surprise attack* zal de dader zijn slachtoffer op een directe manier aanvallen op een moment van

kwetsbaarheid. Er kan sprake zijn van enig gewelddadig gedrag, zij het beperkt tot instrumenteel geweld, vaak onder de vorm van verbale bedreigingen en/of met een wapen. Hazelwood en Burgess redeneerden dat deze daders zich mogelijk niet zelfzeker genoeg voelen om hun slachtoffer met een confidence approach te benaderen maar ook niet om een hoge mate van fysiek geweld te gebruiken zoals bij de *blitz attack*. In dat laatste geval is de dader onmiddellijk uiterst gewelddadig tegenover zijn slachtoffer, waardoor het onmogelijk is op de aanval te reageren, noch fysiek, noch verbaal. Daders zullen frequent hun slachtoffers vastbinden, blinddoeken of knevelen. Zelfs het gebruik van chemische stoffen is niet uitgesloten. Er wordt duidelijk meer geweld gebruikt dan nodig om het slachtoffer te onderwerpen, wat overeenstemt met een hoge mate van expressief geweld.

4.1.3 Consequenties van gebruikt geweld

Hoe het begrip daderagressie gehanteerd wordt in onderzoeksopzetten, loopt erg uiteen. Hieronder volgt de beschrijving van de geweldclassificatie zoals die gehanteerd wordt in dit werk.

Ullman en Knight (1993) differentieerden in hun onderzoek gewelddadig fysiek geweld, bedreiging met en/of gebruik van wapens, en verbale doodsbedreigingen. Hazelwood en Burgess (2001) onderscheidde vier niveaus op basis van de mate van fysiek dadergeweld en integreerden daarbij ook slachtofferverwondingen. In de Amerikaanse studie kwamen fysieke letsels frequent voor; de meerderheid daarvan waren verwondingen als schrammen, blauwe plekken en striemen (Tjaden & Thoennes, 2006). Volgens Ullman en Knight (1993) zijn dat gevolgen van vasthouden, duwen of knijpen. Daarnaast kwamen ook verwondingen voor die medische hulp vereisen, zoals breuken, ontwrichtingen, snijwonden (Tjaden & Thoennes, 2006). Van de gewonde vrouwen kreeg zo'n 36% medische verzorging.

Verschillende onderzoeken toonden dat daders veelal slagen in hun opzet om slachtoffers te verkrachten, voornamelijk door vaginale penetratie (Beauregard & Leclerc, 2007; Tjaden & Thoennes, 2006). Voorgaande studies van Ullman en Knight (1993) konden het gemiddelde niveau van seksueel misbruik tijdens delicten vaststellen op digitale penetratie.

4.2 Slachtofferperspectief

4.2.1 Verdediging

Slachtoffer worden van een seksueel delict is een gewelddadige en traumatische gebeurtenis (Clay-Warner, 2003). Het is niet verwonderlijk dat slachtoffers niet altijd in staat zijn

zich te verdedigen tegen hun aanvallers. Toch leeft er een hoge verwachting dat een vrouw zich verdedigt tegen seksuele agressie om duidelijk te maken dat ze geen consensus geeft, en dat het dus ook wel degelijk om verkrachting gaat (Ullman, 2007). Volgens schattingen zou ongeveer 75% van de vrouwen enige vorm van weerstand bieden tijdens een seksueel delict (Clay-Warner, 2002). Die verdediging kan zowel fysiek als verbaal gebeuren. Onmiddellijk verzet en het gebruik van meerdere strategieën verhogen de kans om verkrachting te vermijden (Ullman, 1997).

Fysieke verdediging. Er bestaan zowel passieve als actieve vormen van fysieke weerstand (Ullman, 2007). Tot de passieve categorie behoren vooral de dader wegduwen en proberen te vluchten. Bij de actieve vorm zal het slachtoffer proberen de dader te slaan, te schoppen, aan de haren te trekken, of gebruik te maken van een wapen of gevechtssporttechniek (Ullman & Knight, 1991).

Verbale verdediging. Ook hier wordt het verschil gemaakt tussen een actieve en een passieve manier. Passieve verbale weerstand gebeurt voornamelijk door smeken, huilen of op de dader proberen in te praten (Ullman & Knight, 1993; Zoucha-Jensen & Coyne, 1993). Schreeuwen, gillen en vloeken op de dader behoren dan weer tot een actieve verdediging (Ullman, 2007).

4.2.2 Effectieve weerstandstrategieën

In haar review beschreef Ullman (2007) hoe effectief weerstandstrategieën zijn om te voorkomen dat de verkrachting voltooid wordt en de verwondingen die hierbij opgelopen worden.

Algemeen heerst een wetenschappelijke overtuiging dat actieve weerstand effectief helpt om verkrachting te vermijden zonder dat het risico op verwondingen stijgt. Ondanks de effectiviteit ervan wordt *actieve fysieke weerstand* slechts door 20 à 25% van de vrouwen gebruikt. Dat is misschien te wijten aan de bezorgdheid dat dergelijke weerstand meer daderagressie uitlokt en tot meer fysieke letsels zou leiden. Sequentieel onderzoek toonde echter aan dat die bezorgdheid onterecht is (Quinsey & Upfold, 1985; Ullman & Knight, 1991, 1992) en de initiële daderaanval determinerend is voor de letsels. Met andere woorden, de verwondingen zijn te wijten aan de (fysieke) daderaanval, en niet aan de fysieke aard van de slachtofferweerstand.

Ook *passieve fysieke weerstand* blijkt gunstig in het vermijden van een voltooide verkrachting, zeker wanneer die wordt gecombineerd met actief fysiek verzet (Clay-Warner,

2002). De verhoogde kans op vermindering is volgens Clay-Warner gelinkt met de fysieke aard van de verdediging, ook na het controleren voor andere bijkomstige protectieve acties.

Actieve verbale weerstand blijkt vooral effectief te zijn bij verbale aanvallen (Ullman, 1997; Zoucha-Jensen & Coyne, 1993), en in mindere mate dan fysieke weerstand (Clay-Warner, 2002).

Elke vorm van *passieve verbale weerstand* leidt tot een grotere kans op voltooiing van de verkrachting, net als zich niet verzetten (Ullman, 1997; Zoucha-Jensen & Coyne, 1993). Groth, Burgess en Holmstrom (in Ullman & Knight, 1992) suggereerden dat dit komt doordat daders macht en controle zoeken over een zwakkere persoon. Dergelijke weerstand zou het niveau van krenking doen stijgen, wat zowel in verbale als fysieke agressie tot uiting kan komen.

De conclusie luidt dat de weerstand van het slachtoffer even actief moet zijn als het gedrag van de dader. Zo blijkt dat als vrouwen verbaal bedreigd worden, ze best kunnen reageren door te schreeuwen om zo de verkrachting te voorkomen. Als ze fysiek aangevallen worden, is het aangewezen terug te vechten om te kunnen ontkomen. Niettegenstaande de effectiviteit van deze strategieën is het zo dat als een vrouw ondanks verdediging toch verkracht wordt, zij hier alsnog geen directe schuld treft. Anderzijds is weerstand bieden geen garantie op het vermijden van verkrachting (Ullman, 2007).

4.2.3 Consequenties voor psychische gezondheid

Het kunnen bieden van weerstand is van niet te onderschatten belang voor de mentale gezondheid van slachtoffers en verzorgingskosten (Ullman, 2007). De gevolgen zouden zwaarder zijn voor slachtoffers die er niet in slaagden verkrachting te vermijden. Zo ontwikkelen zij vaker een depressie, een angstproblematiek, slaapproblemen, zelfmoordgedachten en ervaren ze zelfbeeldproblemen en seksuele disfuncties (Koss, 1993; Pieters et al., 2010; Ullman & Siegel, 1993). Eén op drie vrouwen zoekt professionele hulpverlening op na een verkrachting of aanranding (Tjaden & Thoennes, 2006). Ook professioneel heeft dat een impact: 20% van de vrouwen verliest werktijd door behandeling of gerechtelijke procedures.

4.3 Situationele factoren

Naast weerstandstrategie spelen situationele en contextuele factoren een niet te miskennen rol bij het vermijden van verkrachting en verwonding (Beauregard & Leclerc, 2007; Ullman, 2007). Ze karakteriseren de aanval zelf en/of de context ervan en beïnvloeden het

beslissingsproces van daderhandelingen (Beauregard & Leclerc, 2007) maar ook van protectieve acties bij slachtoffers (Clay-Warner, 2003).

Ullman en Knight (1993) concludeerden uit onderzoek dat de effectiviteit van bepaalde acties varieert naar gelang de situatie. Samengevat was de kans op voltooide verkrachting groter in gevaarlijke situaties. Die kenmerkten zich door een gewapende dader, een aanval binnenshuis, de afwezigheid van omgevingsinterventies, een dader en slachtoffer die elkaar kennen, en een dader die drugs of alcohol gebruikt had.

Clay-Warner (2002) ging in haar onderzoeksopzet eveneens na of bepaalde strategieën meer of minder succesvol konden zijn naargelang de situatie. Ze hield hierbij rekening met dezelfde factoren uit het onderzoek van Ullman en Knight (1993). Actieve en passieve fysieke weerstand bleken opnieuw effectief om verkrachting te vermijden, ongeacht de situatie. Enkel de delicten waarbij de dader bedreigingen uitte met een wapen, zouden hierop een uitzondering kunnen zijn. Anderzijds bleek de effectiviteit niet voor passieve verbale weerstand, noch voor actieve, hoewel deze laatste volgens eerder onderzoek wel doeltreffend kon zijn (Ullman & Knight, 1993). Het verschil in conclusies kan verklaard worden door de steekproeven die beide onderzoekers gebruikten. Zo werden de delicten bij Ullman en Knight tot drie maal meer getypeerd door wapens dan bij Clay-Warner, en waren de daders ook bijzonder gewelddadig. Daarnaast controleerde Clay-Warner ook voor demografische variabelen als leeftijd en huidskleur, wat Ullman en Knight niet deden.

Onwetendheid over de impact van deze factoren leidt vaak tot schuldinductie bij de slachtoffers en er wordt dan ook geijverd om hier meer klaarheid te scheppen (Ullman, 2007). Dat suggereert ook dat preventieprogramma's zich meer kunnen richten op het inschatten van bepaalde limiterende situaties en het leren bieden van efficiënte weerstand hierin.

4.3.1 Wapengebruik door dader

In 11% van de delicten gebruikt de dader een wapen (Tjaden & Thoennes, 2006). Wapens dienen voornamelijk om de slachtofferweerstand te inhiberen. Of gewapende daders ook meer letsels toebrengen, is niet helemaal duidelijk (Clay-Warner, 2002). Wel zouden delicten met wapens meer kans hebben voltooid te worden (Ullman, 2007). Hoewel Ullman (1997) initieel dacht dat fysieke weerstand hier effectief kon zijn, werd dat idee getemperd door het onderzoek van Clay-Warner (2002) waaruit blijkt dat dit geen efficiënte manier is om de verkrachting te vermijden.

4.3.2 Locatie

Uit verschillende surveys bleek dat een seksueel delict voornamelijk plaats vond in de woning van het slachtoffer (44%) of de dader (24%) of een andere private plek zoals de wagen (Home Office, 2011; Tjaden & Thoennes, 2006). Dat is niet erg verwonderlijk aangezien de meerderheid van de seksuele delicten door bekende daders gebeurt. Deze daders verkiezen meer private of verlaten plekken om hun slachtoffers aan te vallen (Beauregard, Rossmo, & Proulx, 2007) en slagen er ook meer in de verkrachting te voltooien (Quinsey & Upfold, 1985; Ullman, 1997). Op dergelijke locaties is de kans op getuigen en om gestoord te worden kleiner; vandaar de voorkeur voor geïsoleerde plaatsen. Dat verklaart waarom gesteld wordt dat publieke plaatsen veiliger zijn dan afgelegen privélocaties (Söchting et al., 2004).

Ullman en Knight (1991, 1993) kwamen echter tot de bevinding dat twee derde van de aanvallen buitenshuis gebeurt. In hun onderzoeken richtten zij zich meer tot delicten met onbekende daders, wat het verschil in locatiegegevens kan verklaren. Bij dergelijke delicten houden bepaalde locaties een groter risico in om slachtoffer te worden omdat weerstand bemoeilijkt wordt (Ullman, 2007). Bars, feestjes en andere sociale gelegenheden zijn daar een voorbeeld van. Dit idee werd in later onderzoek van Myhill en Allen (2002) bevestigd: 59% van de verkrachtingen met onbekende daders gebeurt op publieke plaatsen zoals parken, clubs, openbaar vervoer en openbare weg.

4.3.3 Interventies uit de omgeving

Personen, gebeurtenissen of geluiden uit de omgeving kunnen een delict onderbreken en de slachtoffers helpen te ontkomen (Ullman, 1997; Ullman & Knight, 1991). Door de aanvaller af te leiden, kunnen dergelijke interventies slachtoffers toelaten bepaalde acties te ondernemen teneinde verkrachting te vermijden (Clay-Warner, 2002). Enigszins verwonderlijk bleek tussenkomst uit de omgeving echter ook een mogelijke verhoging in te houden van verwondingen bij het slachtoffer (Ullman & Knight, 1991). In geen van Ullmans volgende onderzoeken wordt hierover toelichting geboden (Ullman, 1997, 2007; Ullman & Knight, 1993, 1995). Het is nog onduidelijk welke situatie-specifieke informatie hier een verklaring kan bieden (Ullman, 1997).

4.3.4 Relatie dader-slachtoffer

De relatie tussen dader en slachtoffer voorafgaand aan de aanval blijkt gerelateerd aan de afloop ervan. Over de mate waarin weerstand effectief is ten opzichte van bekende of onbekende daders bestaat enige inconsistentie binnen het onderzoeksveld (Ullman, 2007). Toch lijken

vrouwen een aanval met onbekende dader eerder te kunnen vermijden (Ullman, 1997), waarschijnlijk doordat de neiging zich te verdedigen groter is dan bij bekende daders. Ondanks de grote kwetsbaarheid bij deze vrouwen blijkt weerstand even effectief te zijn als bij bekende daders (Ullman & Siegel, 1993).

4.3.5 Alcoholgebruik bij dader en slachtoffer

Maar liefst in twee derde van de Amerikaanse seksuele delicten was alcohol- of druggebruik gemoeid bij daders en in één vijfde bij slachtoffers (Tjaden & Thoennes, 2006). Abbey et al. (2004) spraken over middelengebruik bij 40% van de slachtoffers. Uitsluitend hieromtrent is moeilijk aangezien weinig surveys gedetailleerde info opnemen over de mate van consumptie of intoxicatie en aangezien cijfers over dadergebruik vaak berusten op de (subjectieve) inschatting van het slachtoffer.

De exacte rol van dit middelengebruik is nog niet helemaal duidelijk. Zo is het bijvoorbeeld mogelijk dat alcoholgebruik eerder in een sociale context geplaatst moet worden en daardoor geen causaal effect heeft op seksuele delicten (Ullman, 2003). Wel blijkt dat alcoholgebruik bij slachtoffers contacten met potentiële daders doet toenemen en beschermende contacten doet afnemen (Ullman, 2003). Abbey, Clinton, McAuslan, Zawacki en Buck (2002) stelden vast dat slachtoffers die alcohol gebruikt hadden vaker aangevallen werden door daders die ook gedronken hadden. Meerdere studies kwamen tot gemengde resultaten over de afloop van een delict bij daders die gedronken hebben (o.a. Abbey et al., 2002, 2004; Brecklin & Ullman, 2002; Testa, Van Zile-Tamsen, Livingston, & Buddie, 2006; Ullman, 2003). Toch leeft de overtuiging dat dit tot meer letsels zou leiden bij het slachtoffer, waarschijnlijk omdat die delicten meer gepaard gaan met wapengebruik en meer gewelddadig gedrag. Minder onenigheid bestaat over alcoholconsumptie bij slachtoffers: die zou gerelateerd zijn aan meer ernstig seksueel geweld maar minder verwondingen. Deze vrouwen zouden minder snel gevaar herkennen en hierop reageren. Ze vormen 'een makkelijke prooi' voor daders en vereisen minder geweld om controle te verwerven. Duidelijk mag zijn dat meer onderzoek omtrent dit thema nodig is om gerichte uitspraken te kunnen doen.

5 Doelstelling en onderzoekshypotheses

Dit onderzoek is specifiek gericht op de analyse van seksuele gewelddelicten met het oog op de invloed van dadergeweld en slachtofferweerstand op de voltooiing van de verkrachting en op de mate van fysieke verwondingen die het slachtoffer hierbij oploopt. Dergelijke studies zijn tot nog toe schaars in Europa en onbestaande in België, in tegenstelling tot veelvuldig onderzoek in de USA (o.a. Clay-Warner, 2002; Ullman, 2007; Ullman & Knight, 1993; Zoucha-Jensen & Coyne, 1993). Ullman is hierbij een voortrekker; zij verdiept zich sinds de jaren '90 in het thema van daderagressie en slachtofferweerstand, en inspireert vele anderen tot een actieve bijdrage in het onderzoeksveld. Dit werk is dan ook voornamelijk gebaseerd op Ullmans onderzoeken en zal nagaan of in België en het Verenigd Koninkrijk gelijkaardige conclusies te maken zijn.

De onderzoekshypotheses focussen zowel op daders als op slachtoffers van pogingen tot en voltooide verkrachtingen. Enerzijds wordt onderzocht of de mate van gebruikt geweld door de dader de weerstandstrategie van het slachtoffer beïnvloedt, en andersom. Anderzijds zal ook gekeken worden of de weerstandstrategie van het slachtoffer de afloop van het delict en mate van verwondingen kan voorspellen.

Hypothese 1. De strategieën van daderaanval en slachtofferweerstand stemmen overeen. Een fysieke aanval zal vooral fysiek verzet uitlokken, terwijl een verbale aanval eerder een verbale verdediging uitlokt (Ullman, 2007; Ullman & Knight, 1992).

Hypothese 2. Een actieve weerstandstrategie zal tot een lagere ernst van seksueel misbruik leiden dan een passieve strategie, en dit zowel voor een fysieke als verbale vorm (Ullman & Knight, 1991). Tevens zal een actieve weerstandstrategie de kans op voltooiing van de verkrachting doen afnemen (Clay-Warner, 2002). Telkens worden mogelijk beïnvloedende situationele factoren in rekening gebracht.

Hypothese 3. Bij een actieve fysieke weerstand is de mate van verwondingen niet hoger dan bij andere weerstandstrategieën (Ullman & Knight, 1991).

DEEL II: Methode

1 Onderzoeksgroep

De studie omvatte initieel 428 geanonimiseerde dossiers van pogingen tot en voltooide verkrachtingen uit België en het Verenigd Koninkrijk. De informatie van het delictverloop stoelt op slachtofferverklaringen en politieke onderzoeken. De afbakening van seksuele delicten is gebaseerd op de omschrijving van het Belgisch Strafwetboek (1867) en de UK Legislation, Sexual Offences Act (2003). Een voltooide verkrachting werd gekarakteriseerd door vaginale, anale of orale penetratie met geslachtsdeel, lichaamsdeel of voorwerp. Wanneer er geen sprake was van penetratie werd dit gedefinieerd als aanranding.

Tabel 2.1
Overzicht van de steekproef op basis van exclusiecriteria

Oorspronkelijk aantal dossiers	<i>N</i> = 428
Onvoldoende relevante informatie	74
Verwijderde dossiers volgens exclusiecriteria	
SO is jonger dan 16 jaar	55
D is jonger dan 18 jaar	35
D is bekende voor het SO	16
Seriële delicten (VK)	37
Aantal weerhouden dossiers	<i>n</i> = 240
Poging tot verkrachting	104 (43%)
Voltooide verkrachting	136 (57%)

Noot. SO = slachtoffer, D = dader.

Uit de originele dataset werden meerdere dossiers geweerd. De vooropgestelde voorwaarden om een dossier te behouden, worden kort toegelicht (Tabel 2.1). Dossiers werden om één of meerdere redenen uit de selectie geweerd. Enkel mannelijke daders ouder dan 18 jaar en dus meerderjarig, werden opgenomen. Vanaf deze leeftijd wordt de persoon door de wetgever gezien en berechtigd als dader van een misdrijf (Belgisch Strafwetboek). Dezelfde leeftijdsgrens werd door Ullman gebruikt in haar onderzoeken (Ullman & Knight, 1991, 1995). Het slachtoffer heeft de leeftijd van 16 jaar bereikt, waardoor zij wettelijk gezien in staat is toestemming te geven voor seksueel contact. Dit is eveneens gebaseerd op de motivatie gegeven door Ullman en Knight (1995) die stellen dat jongere meisjes minder capabel zouden zijn weerstand te bieden ten aanzien van een dader. De dossiers waarin de leeftijd niet expliciet werd aangegeven, werden verwijderd uit de dataset. Daarnaast werden enkel de dossiers opgenomen waarin voldoende

relevante informatie vermeld werd over het verloop van het seksueel misdrijf. Wanneer dader en slachtoffer elkaar al kenden voor het delict, werden deze delicten niet opgenomen. Tevens werden seriële delicten geweerd door gerandomiseerd slechts één delict per dader op te nemen in de onderzoeksgroep, zodat statistische onafhankelijkheid kon gegarandeerd worden.

Op basis van deze exclusiecriteria resteerden 240 valide dossiers voor data-analyse, waarvan de karakteristieken worden geschetst in Tabel 2.2.

Tabel 2.2
Karakteristieken van de onderzoeksgroep (n = 240)

Gemiddelde leeftijd dader (D)		28.42
Gemiddelde leeftijd slachtoffer (SO)		30.13
Taal van de dossiers	Nederlands (B)	63 (26%)
	Frans (B)	68 (28%)
	Engels (VK)	109 (46%)

2 Materiaal

De dossierinhouden werden gecodeerd aan de hand van een codeerschema dat 35 variabelen bevat (zie bijlage A). Voor de selectie en omschrijving van deze variabelen werd rekening gehouden met meerdere onderzoeken betreffende seksuele gewelddelicten (Canter, Bennell, Alison, & Reddy, 2003; Clay-Warner, 2002; Hazelwood & Burgess, 2001; Koeck, De Doncker, Huys, & Winter, 2006; Ullman, 1997, 2007; Ullman & Knight, 1991, 1993). Er werd besloten de variabelen en hun omschrijving in het Engels over te nemen, teneinde de overeenstemming met de oorspronkelijke onderzoeken zo groot mogelijk te maken. De oplistings van variabelen bestond uit een ruim spectrum van handelingen en uitingen die tijdens een seksueel gewelddelict kunnen voorkomen, om zo een gedetailleerde analyse te kunnen maken. Elk van de variabelen werd gedetailleerd beschreven, eventueel geïllustreerd met enkele voorbeelden. Uiteindelijk werden de volgende categorieën geconstrueerd: demografische en situationele factoren, dadergedrag, dadergeweld, slachtofferweerstand, mate van seksuele misbruik en slachtofferverwondingen.

De data werden verwerkt en geanalyseerd met 'SPSS 20.0 for Windows' en 'Effect Size Determination Program' (Wilson, 2001).

3 Procedure

De Belgische data in dit onderzoek zijn afkomstig uit het "Violent Crime Linkage Analysis System" (ViCLAS) van de Belgische Federale Politie. De data uit het VK werden verkregen via de "Serious Crime Analysis Section" (SCAS) van het VK.

3.1 Registratie van Seksuele Gewelddelicten

Wanneer een slachtoffer aangifte wenst te doen van een seksueel delict, gebeurt dit bij de politieke diensten. Naast het opstellen van een proces-verbaal is het mogelijk de aangifte van een ernstig seksueel delict met onbekende daders te registreren in het "Violent Crime Linkage Analysis System" (ViCLAS). Dit internationaal gebruikte systeem is een databank waarin verkrachtingen, aanrandingen van de eerbaarheid, moord (met al dan niet seksueel motief) en criminele ontvoeringen van minderjarigen worden opgenomen (Collins, Johnson, Choy, Davidson, & Mackay, 1998). Samen met de klassieke politieke gegevens worden gedragsvariabelen van de dader en slachtoffergegevens verwerkt. Deze gedetailleerde gegevens faciliteren het analyseproces en laten toe verbanden te leggen tussen verscheidene seksuele en gewelddadige delicten en zo het onderzoek beter te oriënteren.

Zowel België als het VK hanteert dit systeem en codeert de delictinfo in een ViCLAS database. In België zal de Dienst Agressie/Cel Geweld Tegen Personen de verdere analyse voor zich nemen, terwijl dit in het VK een opdracht is voor de SCAS van de National Policing Improvement Agency (NPIA) (NPIA, 2010). Beide zijn een expertenteam dat voornamelijk seksuele delicten en (seksuele) moorden analyseert aan de hand van de informatie die in de databank wordt opgenomen. Op die manier kunnen verschillende misdrijven aan elkaar gelinkt worden, kan er advies gegeven worden naar de oriëntatie van het verder onderzoek en kunnen er zo daders gevat worden.

3.2 Codering van de variabelen

De codering gebeurde door twee onafhankelijke beoordelaars waardoor het aangewezen was de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid na te gaan. Een willekeurige steekproef van 10% van de dataset (B: $n = 20$; VK: $n = 22$) werd door beide beoordelaars gecodeerd. Het aantal codeerverschillen werd per variabele manueel nagegaan en het percentage overeenkomst berekend. Voor België lag het aantal verschillen tussen 0 en 4, met een overeenkomst tussen 80 en 100%. Voor het VK werden 0 tot 5 verschillen geteld, met een overeenstemming tussen 77.27

en 100%. Daarnaast werd de mate van overeenkomst bepaald door Cohen's Kappa, gezien de nominale aard van de variabelen (Cohen, in von Eye & von Eye, 2008).

Tabel 2.3

Kappa-waarde per variabele volgens de willekeurige steekproef (B: n = 20; UK: n = 22)

Variable	κ (B)	p	κ (UK)	p
Time of Assault	1	.000	.645	.001
Place of Assault	.909	.000	1	.000
Environmental/Bystander Intervention	.615	.003	1	.000
Intoxication Victim	1	.000	1	.000
Intoxication Offender	.783	.000	1	.000
Presence of Weapon	1	.000	1	.000
Initial Approach	1	.000	.883	.000
Bind	1	.000	1	.000
Blind	.643	.002	1	.000
Gag	.643	.002	.645	.001
Threats towards Victim	1	.000	1	.000
Cease	1	.000	1	.000
Compromise	1	.000	1	.000
Flee	.625	.005	.463	.010
Threat Reaction	.773	.000	1	.000
Forceful Reaction	.886	.000	1	.000
Offender Violence	.839	.000	.882	.000
Physical Aggression	.875	.000	.899	.000
Weapon Threat	.857	.000	1	.000
Death Threat	.773	.000	1	.000
Rape	1	.000	1	.000
Severity of Sexual Abuse	.928	.000	1	.000
Active Physical Resistance	.894	.000	1	.000
Passive Physical Resistance	.894	.000	.697	.001
Active Verbal Resistance	.615	.003	.818	.000
Passive Verbal Resistance	.798	.000	.899	.000
Freeze	*	*	*	*
Commonly used Resistance	.744	.000	.708	.000
Injury Measure ViCLAS/SCAS	.683	.000	.933	.000
Injury Measure Ullman & Knight	.786	.000	.940	.000
<i>M</i>	.786		.793	

Noot. * No statistics because variable is a constant.

Cohen's κ meet de overeenkomst tussen de beoordelaars en houdt rekening met toevallige overeenstemming tussen beide. Deze coëfficiënt kan een waarde aannemen van .00

(overeenstemming is niet beter dan op grond van toeval te verwachten is) tot 1.00 (een perfecte overeenstemming). Naar aanleiding van lagere κ -waarden voor de variabelen Intoxication Victim (B), Cease (B), Flee (UK) en Active Verbal Resistance (UK) werd een consensusoverleg gepland. Na revisie van de codering werd een gemiddelde Kappa-score bereikt van $\kappa = .786$ en $.793$, respectievelijk voor België en UK, die telkens op een goede overeenstemming wijst. De Kappa-waarden voor de variabelen worden in Tabel 2.3 afzonderlijk weergegeven.

3.3 Statistische analyses

De statistische analyses waarmee de hypothesen werden onderzocht, waren analoog aan de originele onderzoeken die eerder werden aangehaald (Clay-Warner, 2002; Ullman & Knight, 1991, 1992).

Een chi-kwadraat toets liet toe de overeenstemming tussen de strategieën van daderaanval en slachtofferweerstand na te gaan. Via meervoudige en logistische regressie werd de afloop van het delict (al dan niet voltooiing van de verkrachting en mate van seksueel misbruik) nagegaan voor de verschillende weerstandstrategieën. De samenhang tussen de mate van verwondingen met een actieve fysieke weerstand werd met een Fisher-exact test bekeken.

De analyses werden telkens uitgevoerd voor de gehele dataset teneinde een hogere statistische kracht te ontwikkelen. In functie van de cross-validiteit werden de analyses herhaald per land (B en VK). Via correlatiecoëfficiënten en bijhorende effectgroottes werd de sterkte van de resultaten in beide landen nagegaan en vergeleken.

DEEL III: Onderzoeksresultaten

1 Descriptieve gegevens van de delicten

Algemene gegevens over het delict, het dadergeweld en de slachtofferweerstand werden telkens voor de gehele steekproef berekend, alsook voor het VK en België afzonderlijk. Onderlinge verschillen tussen beide landen werden nagegaan via chi-kwadraat toetsen (zie bijlage B) en in onderstaande tabellen aangeduid. Tabel 3.1 biedt een eerste zicht op enkele situationele variabelen binnen het delictverloop. Zo vinden de meeste delicten plaats in een buitenhuiselijke publieke plaats. In België gebeurt dit vooral overdag, in het VK vooral in de loop van de avond en nacht. In het VK blijken omstanders of omgevingsfactoren vaker het delict te beïnvloeden dan in België. Een opvallend verschil blijkt voor de daderintoxicatie, waar Belgische slachtoffers drie maal meer rapporteren dat de dader geïntoxiceerd was of leek dan slachtoffers uit het VK.

Tabel 3.1
Overzicht van de situationele kenmerken van de delicten

		UK & B	UK	B
Time of Assault**	6 a.m. – 6 p.m.	41	22	57
	6 p.m. – midnight	29	41	18
	midnight – 6 a.m.	30	36	25
Place of Assault	Indoor Private	28	30	25
	Indoor Public	6	5	7
	Outdoor Private	8	10	6
	Outdoor Public	58	55	61
Environmental/Bystander Intervention*		23	29	18
Intoxication	Victim	5	4	7
	Offender**	17	8	24
Presence of Weapon		27	27	27

Noot. Cijfers worden weergegeven als percentages (%). Onderlinge verschillen tussen de steekproef van het VK en België zijn aangeduid ($p < .05$; ** $p < .01$).*

De manier waarop daders hun slachtoffers benaderen en de mate van geweld die ze gebruiken gedurende het delict, wordt in Tabel 3.2 weergegeven. Doorgaans wordt in het VK vooral een 'confidence approach' gebruikt. In België ligt de verdeling tussen 'confidence approach' en 'surprise attack' ongeveer gelijk, waaruit blijkt dat Belgische daders meer fysiek geweld gebruiken om hun slachtoffers aan te vallen. Uit de cijfers blijkt tevens dat daders tijdens het verdere delictverloop een minimaal tot moderaat niveau van geweld gebruiken, wat betekent dat

zij hun slachtoffers voornamelijk in een greep houden of (herhaaldelijke) slagen toebrengen. Hierbij wordt in het VK een significant hogere mate van geweld vastgesteld dan in België.

Tabel 3.2
Overzicht van de daderaanval en mate van dadergeweld

		UK & B	UK	B
Initial Approach ^a	Confidence	52	57	47
	Surprise	46	41	50
	Blitz	2	2	2
Offender Violence**	<i>M</i>	1.31	1.51	1.14
	<i>SD</i>	(0.72)	(0.90)	(0.46)

Noot. Onderlinge verschillen tussen de steekproef van het VK en België zijn aangeduid ($p < .05$; ** $p < .01$).
^a Cijfers worden weergegeven als percentages (%).*

Tabel 3.3 geeft een overzicht van het voorkomen van de verschillende weerstandstrategieën. Deze blijken erg uiteenlopend te zijn binnen het VK en België. Verschillende weerstandsvormen blijken samen voor te komen. Voor het VK bestaat telkens een significante positieve correlatie tussen actieve fysieke en actieve verbale weerstand ($r_s = .35, p < .001$) en passieve fysieke en actieve verbale weerstand ($r_s = .29, p = .002$). Hieruit blijkt dat fysiek verzet vaak gecombineerd wordt met actieve verbale weerstand. Voor België blijkt dan weer de actieve fysieke en de passieve verbale weerstand negatief te correleren ($r_s = -.21, p = .019$), net als de actieve verbale en de passieve verbale weerstand ($r_s = -.29, p = .001$). Dat betekent dat slachtoffers minder geneigd zijn een actieve weerstandsvorm te combineren met passieve verbale weerstand.

Het gemiddeld niveau van seksueel misbruik voor de gehele steekproef is 2.46 ($SD = 1.67$) op een schaal van 0 tot 5. In het VK ($M = 2.83, SD = 1.67$) ligt dit gemiddelde significant hoger dan in België ($M = 2.17, SD = 1.62$). Een meer gedetailleerd overzicht over de verdeling van de seksuele handelingen is terug te vinden in de tabel. Voor de mate van verwondingen situeert het gemiddelde zich tussen geen of minieme letsels wanneer rekening gehouden wordt met de ViCLAS/SCAS-indeling ($M = 0.56, SD = 0.75$ op een schaal van 0 tot 3). Wanneer volgens de indeling van Ullman en Knight (1993) wordt gekeken, situeert het gemiddelde zich tussen vasthouden/duwen en knijpen/slaan ($M = 2.26, SD = 1.47$ op een schaal van 0 tot 7). De concrete omschrijving van deze categorieën kan worden teruggevonden in bijlage A.

Tabel 3.3

Overzicht van de weerstandstrategieën, en de mate van seksueel misbruik en verwondingen bij slachtoffers

		UK & B	UK	B
Resistance Strategy ^a	Active Physical	29	33	25
	Passive Physical**	58	72	46
	Active Verbal**	54	69	41
	Passive Verbal**	57	75	41
	Freeze	3	4	2
Severity of Sexual Abuse ^a **	None	15.3	17.1	13.8
	Fondle or kiss	27.2	12.4	39.2
	Digital penetration	5.1	5.7	4.6
	Cunnilingus	1.3	1.9	0.8
	Vaginal/anal intercourse or fellatio	50.2	61.0	41.5
	Sadistic assault on sexual organs	0.9	1.9	0
	<i>M</i>	2.46	2.83	2.17
	<i>SD</i>	(1.67)	(1.67)	(1.62)
Severity of Injury	<i>M</i> by ViCLAS/SCAS	0.56	0.63	0.51
	<i>SD</i>	(0.75)	(0.80)	(0.40)
	<i>M</i> by Ullman & Knight	2.26	2.48	2.07
	<i>SD</i>	(1.47)	(1.50)	(1.43)

Noot. Onderlinge verschillen tussen de steekproef van het VK en België zijn aangeduid (* $p < .05$; ** $p < .01$).
^a Cijfers worden weergegeven als percentages (%).

2 Hypothese 1

De strategieën van daderaanval en slachtofferweerstand stemmen overeen. Een fysieke aanval zal vooral fysiek verzet uitlokken, terwijl een verbale aanval eerder een verbale verdediging uitlokt.

Voor het testen van deze hypothese werd de 'confidence approach' beschouwd als verbale aanval, en de 'surprise attack' en 'blitz attack' als fysieke aanval. De slachtofferweerstand werd afgeleid uit de meest prominente strategie tijdens het delict (*most commonly used resistance*). De stelling dat de strategieën van daderaanval en slachtofferweerstand met elkaar gerelateerd zijn, moet worden verworpen voor de gehele steekproef ($\chi^2 [1, n=212] = 1.20, p = .273$). Een effectgrootte van .08 wijst alsnog op een zwak effect. Ook voor het VK ($\chi^2 [1, n=101] = 0.54, p = .464$) en België ($\chi^2 [1, n=111] = 1.02, p = .313$) afzonderlijk werd de hypothese verworpen. Opnieuw bleven betekenisvolle effectgroottes uit, zowel voor het VK (.07) als voor België (0.10).

3 Hypothese 2

Een actieve weerstandstrategie zal tot een lagere ernst van seksueel misbruik leiden dan een passieve strategie, en dit zowel voor een fysieke als verbale vorm. Tevens zal een actieve weerstandstrategie de kans op voltooiing van de verkrachting doen afnemen. Telkens worden mogelijk beïnvloedende situationele factoren in rekening gebracht.

3.1 Invloed op de ernst van seksueel misbruik

De hypothese werd onderzocht via een meervoudige lineaire regressie-analyse waarbij de predictoren simultaan werden opgenomen via de enter-methode. Een (actieve) weerstandstrategie werd gescoord vanaf het moment dat het delict seksueel geaard was tot het einde van het delict. Aan de werkvoorwaarden van data op intervalniveau en homoscedasticiteit werd niet voldaan. Hoewel de analyse vrij robuust is tegen de schending van deze assumpties, wordt het model zwakker (Osborne & Waters, 2002). Daardoor verhoogt mogelijk de kans op een type I fout die de hypothese onterecht zal verwerpen. Dit impliceert tevens dat bevindingen steekproefgebonden (kunnen) zijn en met de nodige voorzichtigheid moeten veralgemeend worden naar een populatie (Field, 2005). Multicollineariteit tussen de onafhankelijke variabelen kon worden uitgesloten en de normaalverdeling van de residuen werd gerespecteerd. Dit was telkens het geval voor de gehele steekproef, als voor het VK en België afzonderlijk.

Dat bij een actieve weerstandstrategie de ernst van het seksueel misbruik lager is dan bij een passieve weerstand, blijkt uit de resultaten in Tabel 3.4, en dit zowel voor de fysieke als verbale vorm. Dat deze variabelen doorgaans geen significante bijdrage leveren, maakt dat de hypothese niet met stip bevestigd kan worden, doch is een trend merkbaar. Van de weerstandstrategieën blijkt enkel passief verbaal verzet in het VK een significante voorspeller ($p = .001$) voor de ernst van het misbruik. Wanneer slachtoffers huilen, smeken of de dader proberen om te praten, wordt de mate van seksueel misbruik groter. Opvallend is dat actieve verbale weerstand in het VK en België een tegengesteld effect heeft. Roepen, gillen of schelden oefent in het VK een negatieve invloed uit op de mate van misbruik, waar deze in België net een beschermend –en dus verlagend– effect heeft.

Ook de invloed van situationele variabelen analoog aan het onderzoek van Ullman en Knigth (1991) blijkt uit de analyse. Wanneer slachtoffers bedreigd worden door de daders, verhoogt dit op significante wijze de ernst van het seksueel misbruik ($p = .002$). Anderzijds wordt

voor de Engelse data een beschermende invloed gevonden van een omgevingsinterventie op de ernst van het misbruik ($p = .013$). Ook voor België heeft dit een positieve invloed, doch minder uitgesproken. De initiële daderaanval blijkt in België dan weer een goede voorspeller te zijn ($p = .010$) en stelt dat een minder gewelddadige aanval een hogere ernst van misbruik voorspelt. In het VK is eenzelfde tendens merkbaar, doch niet significant ($p = .101$). Aansluitend blijkt dat de mate van dadergeweld tijdens het delict omgekeerd evenredig is met de mate van seksueel misbruik. Verder verhoogt de aanwezigheid van een wapen voornamelijk in België de mate van misbruik, net als een meer private locatie. Waar in het VK een vroeger tijdstip (overdag tussen 6 a.m. en 6 p.m.) van het delict de mate van misbruik doet stijgen, is dit in België net omgekeerd. Daar leiden delicten tijdens de avond en nacht tot een hogere mate van seksueel misbruik.

Tabel 3.4

Invloed van weerstandstrategieën en situationele factoren op de ernst van seksueel misbruik

	UK & B ^a		UK ^b		B ^c	
	β	p	β	p	β	p
Threats towards Victim	.22	.002	.23	.032	.20	.039
Environmental/Bystander Intervention	-.15	.013	-.24	.013	-.08	.390
Presence of Weapon	.06	.352	-.01	.944	.09	.343
Place of Assault	-.10	.097	-.03	.738	-.16	.063
Time of Assault	.06	.391	-.09	.313	.17	.067
Initial Approach	-.23	<.001	-.17	.101	-.23	.010
Offender Violence	-.09	.168	-.16	.142	-.04	.675
Active Physical Resistance	-.09	.179	-.07	.520	-.16	.100
Passive Physical Resistance	-.02	.781	-.04	.717	-.06	.500
Active Verbal Resistance	.06	.352	.09	.371	-.04	.671
Passive Verbal Resistance	.24	<.001	.31	.001	.10	.270

^a $R = .53$, $R^2 = .28$, $F [11, 205] = 7.21$, $p < .001$

^b $R = .61$, $R^2 = .38$, $F [11, 83] = 4.55$, $p < .001$

^c $R = .48$, $R^2 = .23$, $F [11, 110] = 3.02$, $p = .001$

3.2 Kansverhouding op het al dan niet voltooien van de verkrachting

Net als bij de vorige analyse werd ook hier een (actieve) weerstandstrategie gescoord vanaf het moment dat het delict seksueel geaard was tot het einde van het delict. In tegenstelling tot de hypothese, blijkt uit de logistische regressie het gebruik van een actieve weerstandstrategie geen significante voorspeller in het vermijden van verkrachting (Tabel 3.5). Hoewel niet significant, zorgt het slaan, schoppen of bijten bij een actieve fysieke weerstandsvorm voor een

kleinere kans op verkrachting dan het vluchten of wegduwen bij de passieve fysieke vorm, die nauwelijks een invloed heeft. Ook voor de verbale weerstand is een actievorm meer efficiënt dan de passieve vorm. Opvallend is dat actief verbaal verzet geen beschermend effect heeft op de afloop van het delict. De passieve strategie blijkt de kans op een voltooide verkrachting dan weer tot vier keer te vergroten. De grootte van deze kans wordt aangeduid via de 'odds ratio'. Wanneer deze gelijk is aan 1 bestaat er geen effect of invloed van de onafhankelijke variabele. Een ratio lager dan 1 duidt op een afname van de kansverhouding en dus een beschermend effect op de afhankelijke variabele (in dit geval het al dan niet vermijden van verkrachting). Een ratio hoger dan 1 wijst op een toename van de kansverhouding en suggereert een schadelijk effect van die onafhankelijke variabele.

Tabel 3.5

Kansverhouding op het al dan niet voltooien van de verkrachting in de gehele steekproef

	β	p	Odds ratio
Victim's Age	-0.01	.176	0.99
Offender's Age	-0.01	.771	0.99
Presence of Weapon	0.72	.049	2.04
Place of Assault	-0.27	.028	0.76
Environmental/Bystander Intervention	-0.99	.007	0.37
Offender Intoxication	0.00	.998	1.00
Active Physical Resistance	-0.60	.085	0.55
Passive Physical Resistance	-0.01	.988	1.00
Active Verbal Resistance	0.32	.318	1.38
Passive Verbal Resistance	1.50	<.001	4.46
Constant	0.86	.334	

-2 Log likelihood = 262.05

Hosmer-Lemeshow $\chi^2(8) = 10.22, p = .250$

Nagelkerke $R^2 = .28$

Daarnaast komen enkele situationele factoren naar voor als significante voorspellers. Delicten met een wapen verdubbelen de kansverhouding op een voltooide verkrachting. Beschermende factoren liggen in de locatie van het delict en een omgevingsinterventie. Delicten die buitenshuis en publiek plaatsgrijpen, doen de kansverhouding op voltooiing dalen. Wanneer delicten onderbroken worden door een interventie, verlaagt die kansverhouding met twee derde.

Wanneer gekeken naar het VK en België afzonderlijk kunnen onderlinge gelijkenissen en verschillen worden vastgesteld.

In het VK wordt de hypothese enigszins bescheiden bevestigd (Tabel 3.6). Hoewel niet significant blijkt de actieve fysieke weerstandstrategie meer effectief dan de passieve vorm ervan. De kansverhouding op voltooiing wordt ongeveer gehalveerd bij actief fysiek verzet, waar die met de helft toeneemt bij passief fysiek verzet. Hetzelfde komt naar voor in de vergelijking tussen de actieve en passieve verbale weerstandstrategie. Huilen, smeken of inpraten op de dader blijkt de kansverhouding op voltooiing van de verkrachting tot bijna zes keer te verhogen, in tegenstelling tot actief roepen of gillen wat weinig invloed heeft op de afloop van het delict.

Delicten met een wapen hebben een verhoogde kansverhouding, net als delicten met een geïntoxiceerde dader, waar de kans op voltooiing zich vervijfvoudigt. Openbare plaatsen lijken een beschermend effect te hebben. Opmerkelijk is dat delicten waarbij een interventie plaatsgrijpt, de kansverhouding met 78% afneemt.

Tabel 3.6

Kansverhouding op het al dan niet voltooiën van de verkrachting in het VK

	β	p	Odds ratio
Victim's Age	-0.03	.146	0.97
Offender's Age	-0.00	.908	1.00
Presence of Weapon	0.60	.357	1.83
Place of Assault	-0.18	.365	0.83
Environmental/Bystander Intervention	-1.51	.007	0.22
Offender Intoxication	1.60	.235	4.95
Active Physical Resistance	-0.86	.145	0.42
Passive Physical Resistance	0.38	.545	1.47
Active Verbal Resistance	-0.03	.963	0.97
Passive Verbal Resistance	1.78	.002	5.91
Constant	1.24	.450	

-2 Log likelihood = 96.37

Hosmer-Lemeshow $\chi^2(8) = 4.78, p = .781$

Nagelkerke $R^2 = .41$

Net als voor het VK kan de hypothese voor de Belgische data slechts gematigd bevestigd worden (Tabel 3.7). De actieve weerstandstrategieën blijken meer efficiënt in het vermijden van verkrachting dan de passieve. In bijzonder draagt passief verbaal verzet bij aan een verdubbeling van de kansverhouding, terwijl de actieve vorm nagenoeg geen invloed heeft. Hoewel niet significant hebben beide fysieke strategieën een beschermend effect en reduceren ze de kans op verkrachting met zo'n 40%.

De enige significante situationele factor blijkt de delictlocatie. Ook hier daalt de kansverhouding met 30% wanneer delicten plaatsvinden in een meer publieke omgeving. Interventies zorgen eveneens voor een halvering van de kans op verkrachting. Delicten met wapens verdubbelen dan weer de kans op voltooiing.

Tabel 3.7

Kansverhouding op het al dan niet voltooiën van de verkrachting in België

	β	p	Odds ratio
Victim's Age	-0.01	.582	0.99
Offender's Age	-0.01	.663	0.99
Presence of Weapon	0.73	.106	2.07
Place of Assault	-0.34	.038	0.71
Environmental/Bystander Intervention	-0.69	.217	0.50
Offender Intoxication	-0.14	.769	0.87
Active Physical Resistance	-0.50	.302	0.61
Passive Physical Resistance	-0.40	.318	0.67
Active Verbal Resistance	0.02	.961	1.02
Passive Verbal Resistance	0.84	.046	2.31
Constant	1.39	.248	

-2 Log likelihood = 154.67

Hosmer-Lemeshow $\chi^2 (8) = 17.29, p = .027$

Nagelkerke $R^2 = .20$

4 Hypothese 3

Bij een actieve fysieke weerstand is de mate van verwondingen niet hoger dan bij andere weerstandstrategieën.

De hypothese werd getest voor de verschillende indelingen van slachtofferverwondingen zoals opgenomen in het codeerschema, nl. volgens ViCLAS/SCAS enerzijds en volgens het onderzoek van Ullman en Knight (1993) anderzijds. Tabel 3.8 biedt een overzicht van het verband tussen de weerstandsvorm en de letsels van het slachtoffer.

De samenhang tussen de verwondingen volgens de ViCLAS/SCAS-indeling en een actieve fysieke weerstandstrategie blijkt significant, waardoor de hypothese niet ondersteund wordt. Opvallend daarbij is dat actieve fysieke weerstand veel sterker gerelateerd is met verwondingen dan de andere weerstandstrategieën ($r_s = .27, p < .001$). Deze samenhang blijkt sterker in het VK ($r_s = .39, p < .001$) dan in België ($r_s = .16, p = .077$) waar actief verbaal verzet een gelijkaardig verband vertoont ($r_s = .21, p = .014$) met de mate van verwondingen. Toch blijft het effect eerder

zwak tot matig, waardoor geen uitsluitsel kan gegeven worden of actieve fysieke weerstand al dan niet tot een hogere mate van letsels leidt.

Tabel 3.8

Invloed van weerstandstrategieën op de mate van slachtofferverwondingen volgens ViCLAS/SCAS

		<i>Fisher-exact</i>	<i>p</i>	<i>r_s</i>	<i>p</i>
UK & B	Active Physical	17.64	<.001	.27	<.001
	Passive Physical	1.63	.686	.08	.220
	Active Verbal	9.32	.018	.18	.006
	Passive Verbal	5.62	.112	-.09	.155
UK	Active Physical	16.00	.001	.39	<.001
	Passive Physical	0.53	.974	.00	1.000
	Active Verbal	1.50	.704	.11	.270
	Passive Verbal	5.92	.095	-.20	.043
B	Active Physical	8.55	.024	.16	.077
	Passive Physical	3.00	.367	.11	.197
	Active Verbal	8.74	.020	.21	.014
	Passive Verbal	2.77	.386	-.07	.453

Wanneer meer specifiek gekeken naar waargenomen en verwachte frequenties bij significante weerstand-letsel-verbanden (zie bijlage C.1) kan slechts zeer voorzichtig een interpretatie gebeuren. Een klein aantal waarnemingen in bepaalde letselcategorieën beperkt immers de analyse ervan. In het VK blijkt bij actieve fysieke weerstand elke gradatie van letsels meer slachtoffers te bevatten dan verwacht. In België is bij dergelijk verzet enkel de groep van slachtoffers met kleine verwondingen als schaafwonden en schrammen groter dan verwacht. Bij een actieve verbale weerstand blijkt de groep van slachtoffers met kleine en matige letsels als breuken en snijwonden groter dan verwacht.

Wanneer rekening gehouden wordt met de letselclassificatie volgens Ullman en Knight kan de hypothese wederom niet bevestigd worden. Er bestaat een significante samenhang met een actieve weerstandstrategie en de mate van verwondingen (Tabel 3.9). Dit verband is licht sterker voor de verbale vorm ($r_s = .22$, $p = .001$) dan voor de fysieke vorm ($r_s = .25$, $p < .001$). Wanneer opgesplitst per land blijkt enkel in het VK de actieve fysieke weerstandstrategie een significant verband te houden met de letsels, en brengt een matig tot sterk effect met zich mee ($r_s = .38$, $p < .001$). Voor België kan niet besloten worden dat deze weerstandsvorm tot een grotere mate van letsels zal leiden. Wel vertoont actieve verbale weerstand hier opnieuw de grootste samenhang met verwondingen in vergelijking met de andere strategieën ($r_s = .18$, $p = .041$).

Tabel 3.9

Invloed van weerstandstrategieën op de mate van slachtofferwondingen volgens Ullman & Knight

		<i>Fisher-exact</i>	<i>p</i>	<i>r_s</i>	<i>p</i>
UK & B	Active Physical	15.99	.016	.22	.001
	Passive Physical	5.96	.538	.05	.408
	Active Verbal	21.29	.002	.25	<.001
	Passive Verbal	4.26	.800	-.04	.571
UK	Active Physical	17.71	.003	.38	<.001
	Passive Physical	4.23	.671	.00	.994
	Active Verbal	10.05	.097	.26	.006
	Passive Verbal	10.20	.087	-.25	.010
B	Active Physical	4.74	.596	.06	.486
	Passive Physical	4.64	.606	.03	.774
	Active Verbal	8.70	.160	.18	.041
	Passive Verbal	5.27	.505	.02	.808

Wanneer opnieuw meer specifiek gekeken naar de verwachte en waargenomen frequenties (zie bijlage C.2) kan het volgende met enige voorzichtigheid besloten worden. In het VK zal actief fysiek verzet tot een hogere mate van verwondingen leiden dan verwacht, van die aard dat slachtoffers snijwonden, blauwe plekken en dergelijke vertonen. Aangezien in België geen enkele weerstandsvorm significant samenhangt met de opgelopen letsels, kan hier geen gegronde vergelijking worden gemaakt.

DEEL IV: Bespreking en conclusie

1 Onderzoekshypothesen

De hypothesen zullen één voor één worden besproken aan de hand van de resultaten. Daarbij zal een opsplitsing gemaakt worden voor België en het VK indien deze verschillen vertonen. Verder worden de onderzoeksresultaten vergeleken met de Amerikaanse studies waardoor dit onderzoek zich heeft laten inspireren (o.a. Clay-Warner, 2002; Ullman, 2007; Ullman & Knight, 1991, 1992, 1993).

1.1 Hypothese 1

De aanbeveling van Ullman en Knight (1992) luidde dat de intensiteit van de slachtofferweerstand best afgestemd wordt op de mate van dadergeweld teneinde verkrachting te vermijden. Idealiter zouden slachtoffers verbaal reageren op een verbale daderaanval en fysieke weerstand bieden op fysiek dadergeweld. Hoewel Ullman en Knight een zekere overeenkomst vonden in de weerstandstrategie en het dadergeweld, werd die hypothese hier niet bevestigd. De resultaten toonden dat een aanval niet gerelateerd is met een bepaalde verzetsvorm in deze steekproef.

Het verschil met de bevindingen van het oorspronkelijk onderzoek (Ullman & Knight, 1992) is wellicht te verklaren door de geselecteerde variabelen in de analyses. Waar Ullman en Knight de onmiddellijk gebruikte weerstandstrategie hanteerden, werd hier de meest uitgesproken strategie tijdens het delict opgenomen. Aangezien slachtoffers in deze steekproef zelden één strategie toepasten, is het mogelijk dat de meest voorkomende weerstandsvorm verschilt van de initiële weerstand die geboden werd na de daderaanval. Dit kan leiden tot een vertekend beeld wat betreft de sequentie van de aanvalsmethode en de (initiële) reactie van het slachtoffer (Ullman, 2007), en zo eventuele ondersteuning van de hypothese ondermijnen.

1.2 Hypothese 2

De hypothese luidde dat een actieve weerstandstrategie enerzijds tot een lagere ernst van seksueel misbruik leidt dan een passieve strategie, en anderzijds de kans op voltooiing van de verkrachting doet afnemen. Hierbij werd tevens de bijkomende invloed van situationele factoren in rekening gebracht, zonder te controleren op hun specifieke invloed.

Hoewel niet met klem bevestigd, kan gesteld worden dat de resultaten in de lijn liggen van de bevindingen van Ullman en Knight (1991). Zij concludeerden dat een actieve slachtofferweerstand een directe invloed had op het reduceren van *de ernst van het seksueel misbruik*. Het preventieve effect van actieve weerstand was in de huidige studie statistisch niet significant te noemen. Toch was bij de actieve fysieke weerstand een trend in die richting merkbaar, zowel in het VK als in België. Ook de actieve verbale weerstand bleek tot een lagere ernst van misbruik te leiden dan de passieve vorm, die telkens een toename van ernst teweeg bracht. Opvallend was dat in het VK de actieve verbale weerstandstrategie eveneens een stijging in ernst van misbruik tot gevolg had, doch in mindere mate dan de passieve vorm. In België leidde de actieve verbale weerstand wel tot een afname. Dit verschil is mogelijk te wijten aan de actieve verbale weerstand als variabele. Deze bleek tijdens de controle van de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid één van de zwakste κ -waarden te hebben voor België. Tijdens overleg bleek de variabele voor interpretatie vatbaar waardoor moest gezocht worden naar consensus. In vergelijking met het VK werden in België weinig tot geen details opgenomen in de dossierrapportage over de manier waarop slachtoffers hun reacties uitten (bv. intonatie, stemgeluid, intensiteit, ...) waardoor een actieve weerstand ook als passief kon beschouwd worden of vice versa. Ondanks de hercodering scoorde deze variabele nog steeds lager dan andere variabelen op interbeoordelaarsbetrouwbaarheid ($\kappa = .615$, $p = .003$), wat kan verklaren waarom net deze weerstandstrategie geen eenduidig effect heeft. Algemeen kan gesteld worden dat een actieve verbale weerstand geen efficiënte strategie is om de ernst van het seksueel misbruik te reduceren.

Zoals Beauregard en Leclerc (2007) en Ullman (2007) reeds poneerden, spelen situationele en contextuele factoren een belangrijke rol in seksuele gewelddelicten. Volgens Ullman en Knight (1993) kenmerken gevaarlijke situaties zich onder andere door een gewapende dader, een aanval binnenshuis, en de afwezigheid van omgevingsinterventies. In tegenstelling tot die omschrijving bleek de aanwezigheid van een wapen in deze Belgische en Engelse delicten geen voorspellende factor, net als de locatie ervan. Zij hadden een te verwaarlozen invloed op de ernst van het misbruik. Vergeleken met het onderzoek van Ullman en Knight lag het percentage gewapende daders in dit onderzoek opmerkelijk lager met 27% ten opzichte van zo'n 52%, waardoor deze gewapende delicten minder impact krijgen in de statistische verwerking. De verdeling in locatie vertoonde dan weer een grote overeenkomst met het originele onderzoek. Een aanval binnenshuis bleek in België samen te gaan met een hogere mate van seksueel misbruik, doch niet op een

significante manier. Op deze plekken is de kans om gestoord te worden kleiner, waardoor daders dergelijke locaties prefereren, aldus Söchting et al. (2004). Overduidelijk bleek de afwezigheid van omgevingsinterventies eveneens te leiden tot een ernstiger seksueel misbruik. Hoewel in België deze interventies niet statistisch significant waren, kon toch eenzelfde trend worden waargenomen als in het VK. Bijkomend, wanneer de dader zijn slachtoffer (verbaal) bedreigde, bleek dit een voorspellende waarde te hebben in de toename van seksueel misbruik. Tenslotte viel op dat de initiële daderaanval in België op significante wijze de mate van misbruik voorspelt, in die zin dat een minder gewelddadige aanvalsmethode tot een stijging van de ernst van het misbruik kan leiden. In het VK was dit effect gelijkaardig maar minder uitgesproken. Dit gaat in tegen Hazelwood en Burgess (2001) die stelden dat een meer gewelddadige benadering het slachtoffer in de onmogelijkheid brengt zich te verzetten en ernstiger seksueel misbruik niet kan vermijden. Misschien zijn in deze steekproef daders met een gewelddadige aanval minder vastberaden en meer impulsief en beïnvloedbaar door situationele factoren, waardoor zij minder zullen doorzetten in hun seksueel geweld jegens het slachtoffer.

Wanneer gekeken werd naar de gevolgen van een actieve weerstandstrategie op het vermijden van een *voltooide verkrachting*, kon de hypothese wederom niet bevestigd worden. Toch waren actief fysiek en verbaal verzet opnieuw meer efficiënt dan de passieve vormen ervan, en dit zowel voor de Belgische als de Engelse data. Anderzijds voorspelde de passieve verbale weerstand op een significante manier dat de verkrachting veelal zou voltooid worden, en deze dus geen goede weerstandstrategie vormt. Dit sluit aan bij voorgaande onderzoeksbevindingen (Clay-Warner, 2002; Ullman, 1997; Zoucha-Jensen & Coyne, 1993) en de gedachte dat daders net over deze slachtoffers meer macht en controle kunnen verwerven (Groth et al., in Ullman & Knight, 1992) waardoor de kans op voltooiing toeneemt. Tegen Clay-Warners (2002) verwachting in, was in haar onderzoek de actieve verbale weerstand niet effectief in het vermijden van de verkrachting. Een gelijkaardige conclusie kon hier worden getrokken: deze weerstand bleek nagenoeg geen invloed te hebben op de afloop van het delict.

Andermaal kwam de invloed van enkele situationele factoren naar voor, al was die voor het VK en België verschillend. De beschermende invloed van omgevingsinterventies werd in het VK nogmaals sterk benadrukt en deed de kansverhouding op voltooiing dalen met zo'n 80%. In België had de locatie van het delict dan weer een bijzondere impact, in overeenstemming met de reeds vermelde redenering. Hoe meer privé een delict plaatsgrijpt, hoe minder kans dat het delict

verstoord wordt door omgevingsfactoren, en hoe groter de kans dat de dader slaagt in zijn opzet en de verkrachting kan doorzetten (Söchting et al., 2004). Hoewel de kansverhouding op een voltooide verkrachting verhoogde, kwam noch de aanwezigheid van een wapen, noch de intoxicatie van de dader naar voor als een significant invloedrijk situationeel delictkenmerk. Dit sluit volledig aan bij de bevindingen van Clay-Warner (2002) met uitzondering van gewapende delicten die daar wel een significante bijdrage hadden aan de kans op een voltooide verkrachting.

1.3 Hypothese 3

Tenslotte werd nagegaan of de mate van verwondingen bij een actieve fysieke weerstandstrategie niet hoger is dan bij andere weerstandsvormen. Doorgaans moest deze stelling verworpen worden, met uitzondering voor België wanneer de analyse gebeurde volgens de classificatie van Ullman en Knight (1993).

In de analyse met de *ViCLAS/SCAS-indeling* werd in beide landen een significant verband gevonden tussen de mate van verwondingen en de actieve fysieke weerstand. Voor het VK waren de effectgroottes matig tot sterk te noemen. Een stijging in elke gradatie van de letselclassificatie was merkbaar wanneer het slachtoffer zich actief fysiek verzette. In België werden de effecten zwak tot matig bevonden. Hier situeerde de verhoging zich vooral in de groep van de minder ernstige letsels. Opvallend voor de Belgische data was de significante samenhang van de letsels met actieve verbale weerstand, die iets sterker was dan voor de actieve fysieke weerstand. Blijkbaar wordt een actieve weerstandstrategie in België gevolgd door een toename in letsels. Die verhoging kan enigszins genuanceerd worden gezien de ernst van de verwondingen eerder laag blijft, in tegenstelling tot in het VK waar een globale toename blijkt. Zoals Ullman (2007) stelde dat niet de weerstand maar het dadergeweld determinerend is voor de letsels, kan die toename in de ernst van letsels in het VK het gevolg zijn van meer gewelddadige daderhandelingen ten opzichte van België.

Wanneer vervolgens de analyse werd uitgevoerd met de *letselclassificatie van Ullman en Knight*, konden gelijkaardige conclusies gemaakt worden voor het VK. De samenhang tussen de mate van verwondingen en de actieve fysieke weerstandstrategie bleek ook hier significant, met een matige tot sterke effectgrootte, waardoor de hypothese moest worden verworpen. Dit was echter niet het geval voor België, waar geen enkele weerstandsvorm significant gerelateerd bleek met de mate van letsels. Mogelijk heeft de magere dossierinhoud wat betreft de verwondingen hier een invloed. In de Engelse dossiers was deze informatie meer aanwezig waardoor het ook

duidelijker was een delict in een bepaalde letselcategorie te plaatsen. Anderzijds is het mogelijk dat België eenvoudigweg gelijkaardige bevindingen heeft als in het onderzoek van Ullman en Knight (1991) waar actief fysiek verzet niet gerelateerd was aan de slachtofferletsels. Tevens stelden zij dat er een verhoogde kans was op letsels bij het gebruik van een passieve verbale weerstand. Die stelling werd echter niet ondersteund door de resultaten van dit huidige onderzoek.

2 Kritische reflectie en aanbevelingen voor toekomstig onderzoek

Een eerste belangrijke vermelding bij dit onderzoek is dat het louter fenomenologisch is en op geen enkel theoretisch kader berust. Bevindingen zijn puur data-afhankelijk, waarvan de mogelijkheid bestaat dat die geen representatieve weergave zijn van de objectieve werkelijkheid. Zo kan de rapportage beïnvloed zijn door schuld- of schaamtegevoelens van een slachtoffer, de bereidwilligheid tot gedetailleerde weergave door politieke diensten, etc. Deze fenomenologische insteek impliceert dat resultaten steekproefgebonden (kunnen) zijn en het niet geoorloofd is deze te generaliseren naar bredere populaties.

Daarnaast is de mate van overeenkomst niet altijd even consistent te noemen, ondanks de poging om dit onderzoeksopzet zoveel mogelijk af te stemmen op de oorspronkelijke Amerikaanse onderzoeken. Hieronder volgt een kritische reflectie van de verschillende elementen die de validiteit en betrouwbaarheid van het onderzoek kunnen hebben beïnvloed. Nadien worden enkele aanbevelingen geopperd voor toekomstig onderzoek binnen het thema van seksuele gewelddelicten.

Één aspect van kritiek situeert zich in het codeer- en analyseerproces. Het codeerschema werd opgesteld op basis van gemeenschappelijke elementen van variabelen zoals gedefinieerd in verscheidene Amerikaanse onderzoeken. Dit compromis maakt echter dat de omschrijving van variabelen niet exact overeenstemt met sommige onderzoeken. Er werd getracht onderlinge verschillen te verwerken teneinde zoveel mogelijk delictinformatie op te kunnen nemen en de specificiteit ervan te verhogen. Anderzijds werd het vergelijken van resultaten hierdoor beïnvloed. Bijkomend bleek dat een deel van de delictinfo geen plaats kreeg tijdens het coderen. Zo was er bijvoorbeeld in de mate van seksueel misbruik zoals beschreven door Ullman en Knight (1993) geen plek voor slachtoffers die gedwongen werden tot masturbatie van de dader. Dergelijk gedrag valt nochtans onder de wettelijke bepaling van aanranding maar ging nu verloren. Ook de mate van intoxicatie was niet erg betrouwbaar. Slachtoffers zouden dergelijke info over zichzelf kunnen

achterhouden uit angst voor reacties uit de omgeving. Tevens is informatie over de dader volledig gebaseerd op de slachtofferperceptie en geeft dit geen uitsluitend over de effectieve consumptie van de dader.

Wat betreft de statistische analyses werd hier voornamelijk gebruik gemaakt van chi-kwadraat toetsen en regressieanalyses. Hoewel deze degelijk onderbouwde methoden zijn, zou er aan statistische kracht kunnen gewonnen worden, bijvoorbeeld door de datacollectie te verfijnen en het meetschaalniveau variabelen te verhogen of de steekproeven te vergroten.

Een ander kritisch aspect richt zich op de vergelijkbaarheid van steekproeven. Zoals in het begin van dit werk aangegeven, was het de bedoeling Amerikaanse bevindingen te vergelijken met een Belgisch-Engels databestand. Om een zuivere vergelijking te kunnen maken, is het nodig de mate van overeenkomst tussen data na te gaan. Resultaten zijn immers sterk afhankelijk van de samenstelling van een steekproef. Daarbij speelt onderrapportage door slachtoffers een niet te onderschatten rol. Het is immers door hun aangifte dat delicten worden opgenomen in de ViCLAS. De beperkte rapportage van delicten in de ViCLAS vormt dan ook geen representatief beeld over seksuele delicten. Daarnaast bestaat er een kwaliteitsverschil tussen de Belgische en Engelse rapportage. De Belgische data zijn vaak eenzijdig gebaseerd op de schriftelijke samenvatting van de slachtofferverklaring, die misschien niet altijd representatief is voor het verloop van een delict. Delicten uit het VK lijken meer gedetailleerd beschreven; er wordt naast het proces-verbaal ook informatie geput uit een audiovisueel verhoor. Dat verrijkt de delictinformatie, maakt ze meer accuraat en faciliteert het codeerproces. Voor een aantal variabelen werd dit verschil ook bevestigd via de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid. Ullman verkreeg informatie via processen-verbaal maar kon deze aanvullen met andere informatiebronnen, zoals het verhaal van de dader zelf. Ullman ontleende haar data immers aan klinische dossiers van daders die in een behandelingscentrum verbleven. Het ging doorgaans over daders die meerdere delicten hadden gepleegd en daarbij (extreem) geweld gebruikten. In meer dan de helft van de gevallen was sprake van wapengebruik. In dit werk werden delicten van eenzelfde dader geweerd en lag de mate van geweld en wapenbezit/gebruik opmerkelijk lager. Algemeen was Ullmans databestand iets groter ($n = 274$) dan de steekproef die hier aan bod komt ($n = 240$). Daarbij komt dat Engelse ($n = 109$) en Belgische ($n = 131$) data veelal gesplitst werden gezien de onderlinge verscheidenheid op sommige vlakken. Een kleinere steekproef maakt dat resultaten, vergeleken met Ullmans onderzoeken, minder uitgesproken naar voor komen. Verder werden gelijkaardige

exclusiecriteria gehanteerd, zoals eerder beschreven in de methodesectie. Ook bij Clay-Warner (2002) was de steekproef veel groter ($n = 434$) dan hier. Het wapengebruik beperkte zich tot zo'n 12% van de delicten. Het delictendatabestand omvatte 162 aanrandingen (37%) en 272 voltooide verkrachtingen (63%); enigszins vergelijkbaar met 104 aanrandingen (43%) en 136 voltooide verkrachtingen (57%) in het huidig onderzoek. Het mag ondertussen wel duidelijk zijn dat een zuivere vergelijking van steekproefresultaten geen evidente opdracht was.

Dit onderzoek is slechts een eerste verkenning over de invloed van slachtofferweerstand en dadergeweld op de afloop van een seksueel gewelddelict en de verwondingen die hiermee gepaard gaan in België en het Verenigd Koninkrijk. Daarbij werd vertrokken vanuit slachtofferrapportages, maar evengoed kan het daderperspectief een meerwaarde bieden binnen dit thema. Tot nu toe beperkte onderzoek zich in deze regio's tot het inventariseren van informatie over seksuele gewelddelicten via surveys en officiële overheidsstatistieken. Deze informatie is bijzonder waardevol aangezien zij zich richt op een gehele populatie en dus representatief is voor de bevolking van dat land, in tegenstelling tot de zeer selecte groep van eerder genoemde studies. Met het oog op externe validiteit en het onderscheiden van interculturele verschillen kan bijvoorbeeld een replicatie gebeuren in nabije Europese landen. Daarnaast lijkt het ten zeerste aangewezen bijkomend –klinisch– onderzoek op te zetten en verdere informatie te vergaren. Naast een informatieverbreiding moet toekomstig onderzoek zich ook richten op informatieverdieping. Een sequentiële verwerking van de delictinfo kan hier onderwerp van zijn. Zo kan bijvoorbeeld gekeken worden of de initiële slachtofferreactie in verband staat met specifieke handelingen eigen aan de daderaanval. Daarnaast zal toekomstig onderzoek ook moeten uitwijzen of de consequenties van slachtofferweerstandstrategieën worden bevestigd en welke situationele factoren hierbij een rol spelen.

3 Algemene conclusie

Deze studie inspireerde zich op Amerikaans onderzoek naar seksuele gewelddelicten en ging na of gelijkaardige conclusies gelden voor België en het Verenigd Koninkrijk. De voornaamste bevindingen worden hieronder weergegeven. Hoewel vaak een gelijkaardige trend met de originele Amerikaanse onderzoeken werd gevonden, bleek dit zelden significant.

Allereerst kon in dit onderzoek niet gesteld worden dat de daderaanval en de algemene slachtofferweerstand overeenstemmen. Er was geen aanwijzing om te denken dat verbaal verzet

volgt op een verbale aanval, noch dat fysiek verzet volgt op een fysieke aanval. Hoewel de aanbeveling luidt om als slachtoffer de weerstand af te stemmen op het dadergedrag, gebruikten slachtoffers meerdere strategieën om zich te verdedigen.

De voornaamste onderzoekshypothese ging na of een actieve weerstandstrategie de ernst van het seksueel misbruik en de kans op voltooiing van verkrachting deed dalen. Hoewel geen significante invloed kon vastgesteld worden, was hier een trend merkbaar. Zowel de actieve fysieke als verbale weerstandstrategie waren meer efficiënt dan hun passieve vormen om de ernst van het misbruik te verlagen en voltooide verkrachting te vermijden. Passief verbaal verzet deed de kans op voltooiing significant toenemen, en bleek dus geen effectieve weerstandstrategie. De meest aangeraden weerstandstrategie van een slachtoffer bij een seksueel delict blijkt dus een actieve strategie. Preventieprogramma's kunnen zich op deze informatie baseren om (toekomstige) slachtoffers bewust maken van de impact van hun verzet. Veruit de enige situationele factor die een opmerkelijke invloed had, was de aanwezigheid van omgevingsinterventies. In het VK bleek deze op significante wijze de ernst van het misbruik te doen dalen, in België was eveneens een beschermend effect zichtbaar. Het is dus ten zeerste aangeraden 'de omgeving' attent te maken op de invloed die zij heeft in het onderbreken van delicten, en de bereidheid om slachtoffers te helpen aan te moedigen. Tenslotte bleek ook (verbale) bedreiging van de dader een significante voorspeller van een toenemende ernst van het seksueel misbruik.

Een derde onderzoeksvraag richtte zich op de mate van verwondingen die kunnen verwacht worden bij het bieden van een actieve fysieke weerstand. Hoewel bij menig onderzoeker de overtuiging leeft dat er geen nadelig effect bestaat van deze weerstandstrategie, bleek hier het tegendeel waar. Dergelijk verzet leidde tot een significante toename in fysieke letsels volgens de ViCLAS/SCAS-classificatie. Het effect hiervan was groter in het VK dan in België en vertaalde zich in een algemene toename van de letselcategorieën. In België werd een toename van slachtofferverwondingen vastgesteld in de minder ernstige vormen. Dit bleek ook het geval wanneer actief verbaal verzet werd gebruikt. Bij het gebruik van engere letselcategorieën (Ullman & Knight, 1993) bleek het verband tussen de actieve fysieke weerstand en letsels enkel in het VK te blijven bestaan. In België kon voor geen enkele andere weerstandsvorm een verband worden vastgesteld.

Algemeen kan besloten worden dat de overeenstemming met originele onderzoeken gematigd is. Tot op zekere hoogte worden in België en het VK gelijkaardige resultaten gevonden als in Amerika, doch minder uitgesproken, wanneer het gaat over de ernst en de afloop van seksuele delicten. Wat betreft slachtofferwondingen is de overeenkomst verder te zoeken, en lijken de huidige resultaten tegenover de Amerikaanse te staan.

Referenties

- Abbey, A., Clinton, A. M., McAuslan, P., Zawacki, T., & Buck, P. O. (2002). Alcohol-involved rapes: Are they more violent? *Psychology of Women Quarterly*, 26, 99-109.
- Abbey, A., Zawacki, T., Buck, P. O., Clinton, A. M., McAuslan, P. (2004). Sexual assault and alcohol consumption: What do we know about their relationship and what types of research are still needed? *Aggression and Violent Behavior: A Review Journal*, 9, 271-303.
- Beauregard, E., & Leclerc, B. (2007). An application of the rational choice approach to the offending process of sex offenders: A closer look at the decision-making. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 19, 115-133.
- Beauregard, E., Rossmo, K., & Proulx, J. (2007). A descriptive model of the hunting process of serial sex offenders: A rational choice perspective. *Journal of Family Violence*, 22, 449-463.
- Blake, E., & Gannon, T. A. (2010). The implicit theories of rape-prone men: An information-processing investigation. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 54, 895-914.
- Brecklin, L. R., & Ullman, S. E. (2002). The roles of victim and offender alcohol use in sexual assaults: Results from the National Violence against Women Survey. *Journal of Studies on Alcohol*, 63, 57-63.
- Burt, M. R. (1980). Cultural myths and supports for rape. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2, 217-230.
- Canter, D. V., Bennell, C., Alison, L. J., & Reddy, S. (2003). Differentiating sex offences: A behaviorally based thematic classification of stranger rapes. *Behavioral Sciences and the Law*, 21, 157-174.
- Clay-Warner, J. (2002). Avoiding rape: The effects of protective actions and situational factors on rape outcome. *Violence and Victims*, 17, 691-705.
- Clay-Warner, J. (2003). The context of sexual violence: Situational predictors of self-protective actions. *Violence and Victims*, 18, 543-556.
- Collins, P. I., Johnson, G. F., Choy, A., Davidson, K. T., & Mackay, R. E. (1998). Advances in violent crime analysis and law enforcement: The Canadian Violent Crime Linkage Analysis System. *Journal of Government Information*, 25, 277-284.
- Cowan, G. (2000). Beliefs about the causes of four types of rape. *Sex Roles: A Journal of Research*, 42, 807-823.
- Federale Overheidsdienst Justitie (n.d.). *Belgisch Strafwetboek*. Opgehaald 17 februari, 2011, van http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1867060801&table_name=wet
- Federale Politie (2011). *Politiële criminaliteitsstatistieken België: 2000 – semester 1 2011*. Opgehaald 31 januari, 2012, van http://www.polfed-fedpol.be/crim/crim_statistieken/stat_2011_trim2_nl.php
- Field, A. (2002). *Discovering statistics using SPSS*. London: SAGE Publications.
- Franiuk, R., Seefeldt, J. L., & Vandello, J. A. (2008). Prevalence of rape myths in headlines and their effects on attitudes toward rape. *Sex Roles: A Journal of Research*, 58, 790-801.
- Hazelwood, R. R., & Burgess, A. W. (2001). *Practical aspects of rape investigation: A multidisciplinary approach* (3th ed.). Boca-Raton, FL: CRC Press.
- Hazelwood, R. R., & Warren, J. I. (2000). The sexually violent offender: Impulsive or ritualistic? *Aggression and Violent Behavior*, 5, 267-279.

- Home Office (2011). *British Crime Survey: Homicides, firearm offences and intimate violence 2009/10*. Opgehaald 4 maart, 2011, van <http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs11/hosb0111.pdf>
- Home Office (2012). *British Crime Survey: Homicides, firearm offences and intimate violence 2010/11*. Opgehaald 31 januari, 2012, van <http://www.homeoffice.gov.uk/publications/science-research-statistics/research-statistics/crime-research/hosb0212/>
- Koeck, S., De Doncker, D., Huys, W., & Winter, J. (2006). Classificatie van extrafamiliale pedoseksuelen. Deel II: SCEP-1: Het MTC:CM3 systeem herbekeken. *Tijdschrift voor Seksuologie*, 30, 75-90.
- Koss, M. P. (1993). Rape: Scope, impact, interventions, and public policy responses. *American Psychologist*, 48, 1062-1069.
- Myhill, A. & Allen, J. (2002). *Rape and sexual assault of women: The extent and nature of the problem. Findings from the British Crime Survey*. London: Home Office.
- National Policing Improvement Agency (2010). Opgehaald 20 april, 2011, van <http://www.npia.police.uk/en/5222.htm>
- Osborne, J. W., & Waters, E. (2002). Four assumptions of multiple regression that researchers should always test. *Practical Assessment, Research & Evaluation*, 8. Geraadpleegd via <http://pareonline.net/getvn.asp?v=8&n=2>
- Pieters, J., Italiano, P., Offermans, A.-M. & Hellemans, S. (2010). *Ervaringen van vrouwen en mannen met psychologisch, fysiek en seksueel geweld*. Brussel: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen.
- Polaschek, D. L., Ward, T., Hudson, S. M., & Siegert, R. J. (2001). Developing a descriptive model of the offence chains of New Zealand rapists: Taxonomic implications. In D. P. Farrington, C.R. Hollin, & M. McMurrin (Eds.), *Sex and Violence: The psychology of crime and risk assessment* (pp. 153-174). London and New York: Routledge.
- Quinsey, V. L. & Upfold, D. (1985). Rape completion and victim injury as a function of female resistance strategy. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 17, 40-50.
- Rozee, P. D. & Koss, M. P. (2001). Rape: A century of resistance. *Psychology of Women Quarterly*, 25, 295-311.
- Sanday, P. R. (1996). *A woman scorned: Acquaintance rape on trial*. Geraadpleegd via <http://books.google.be/books?id=jgZk6SSYmKgC&printsec=frontcover&dq=a+woman+scorned&hl=nl&sa=X&ei=fliyT6C9C8yA-waxnIn3CA&ved=0CD0Q6AEwAg#v=onepage&q=a%20woman%20scorned&f=false>
- Santtila, P., Junkkila, J., & Sandnabba, N. K. (2005). Behavioural linking of stranger rapes. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*, 2, 87-103.
- Söchting, I., Fairbrother, N., & Koch, W. J. (2004). Sexual assault of women: Prevention efforts and risk factors. *Violence Against Women*, 10, 73-93.
- Stermac, L. E., Du Mont, J. A., & Kalemba, V. (1995). Comparison of sexual assaults by strangers and known assailants in urban population of women. *Canadian Medical Association Journal*, 153, 1089-1094.
- Testa, M., Van Zile-Tamsen, C., Livingston, J. A., & Buddie, A. M. (2006). The role of women's alcohol consumption in managing sexual intimacy and sexual safety motives. *Journal of Studies on Alcohol*, 67, 665-674.
- Tjaden, P., & Thoennes, N. (2006). *Extent, nature, and consequences of rape victimization: Findings from the National Violence Against Women Survey*. Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs.

- Ullman, S. E. (1997). Review and critique of empirical studies of rape avoidance. *Criminal Justice and Behavior, 24*, 177-204.
- Ullman, S. E. (2003). A critical review of field studies on the link of alcohol and adult sexual assault in women. *Aggression and Violent Behavior: A Review Journal, 8*, 471-486.
- Ullman, S.E. (2007). A 10-year update of "review and critique of empirical studies of rape avoidance". *Criminal Justice and Behavior, 34*, 411-429.
- Ullman, S. E., & Knight, R. A. (1991). A multivariate model for predicting rape and physical injury outcomes during sexual assaults. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 59*, 724-731.
- Ullman, S. E., & Knight, R. A. (1992). Fighting back: Women's resistance to rape. *Journal of Interpersonal Violence, 7*, 31-43.
- Ullman, S. E., & Knight, R. A. (1993). The efficacy of women's resistance strategies in rape situations. *Psychology of Women Quarterly, 17*, 23-38.
- Ullman, S. E., & Knight, R. A. (1995). Women's resistance strategies to different rapist types. *Criminal Justice and Behavior, 22*, 263-283.
- Ullman, S. E., & Siegel, J. M. (1993). Victim-offender relationship and sexual assault. *Violence and Victims, 8*, 121-134.
- UK Legislation (2003). *Sexual Offences Act 2003*. Opgehaald 17 februari, 2011, van <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/42/contents>
- U.S. Department of Justice (2011). *Criminal victimization in the United States, 2008 Statistical tables - National Crime Victimization Survey*. Opgehaald 4 oktober, 2011, van <http://bjs.ojp.usdoj.gov/content/pub/pdf/cvus0804.pdf>
- von Eye, A., & von Eye, M. (2008). On the marginal dependency of Cohen's κ . *European Psychologist, 13*, 305-315.
- Wilson, D. B. (2001). *Effect Size Determination Program*. University of Maryland, College Park.
- Zoucha-Jensen, J. M., & Coyne, A. (1993). The effects of resistance strategies on rape. *American Journal of Public Health, 83*, 1633-1634.

Bijlage A

n°	Label	Variable	Description	Example	Ref
Demographic characteristics					
Victim					
1	Vage	age	Victim's age is a continuous variable.		b, e
2	Vsex	sex	Victim's sex is coded 1 for female, 0 for male.		
Offender					
3	Oage	age	The offender's age is a continuous variable.		g
4	Osex	sex	Offender's sex is coded 1 for female, 0 for male.		
Situational factors = Characteristics of the attack itself and/or contextual factors surrounding the scene of an assault (Ullman, 2007).					
Victim-Offender Relationship					
1		acquaintance	The relationship is classified as acquaintance when the victim has seen the offender at least once before.	boyfriend, husband, neighbour, fellow-student	h
0		stranger	The relationship is classified as stranger when the offender is totally unknown to the victim.		
Time of Assault					
1		day	The approach is committed between 6 a.m. and 6 p.m.		i
2		before midnight	The approach is committed between 6 p.m. and midnight.		
3		after midnight	The approach is committed between midnight and 6 a.m.		
Place of Assault					
1		indoor private	This is an indoor assault location that occurred at a private residence, including temporary lodging.	victim's home, offender's home, victim's bedroom	b, h
2		indoor public	This is an indoor assault location that occurred in a public place.	movie, shopping, bar, school	
3		outdoor private	This is an outdoor assault location that occurred near a private residence, including temporary lodging.	garden, fenced backyard, car	
4		outdoor public	This is an outdoor assault location that occurred in a public place.	park, parking lot, street, playground, station, church	
Environmental/Bystander Intervention					
0		none	There is no mention of environmental and/or bystander intervention.		b, g
1		intervention	Environmental interventions are persons (other than victim and offender), events and noises that interrupt assaults in progress and appear to facilitate rape avoidance by allowing victims a chance to escape.	passing car, someone walking by, police siren, phone ringing	
Intoxication					
9	Vintox	victim intoxication	The victim has been using drugs or alcohol during or prior to the offense. (coded 1 only when victim reports this; coded 0 when there is no mention of actual substance abuse)		h
10	Ointox	offender intoxication	The offender has been using drugs or alcohol during or prior to the offense (according to evidence or victim's declaration). (coded 0/1)		
Presence of Weapon					
0		no weapon	There is no weapon involved during the offense.		e
1		weapon	The victim is aware of the offender having a weapon. This awareness is due to the offender showing, using or telling the victim about it.	knife, gun, stone, stick, bottle, rope	

Offender Behavior				
12	Initial Approach			c
	conf (1)	confidence approach	With the con approach the offender is openly using a subterfuge, trick, or ruse. He may offer some sort of assistance or request directions to give a false impression of legitimacy. His goal is to gain the victim's confidence and, when he is in a position to overcome any resistance she might offer, capture her.	communication on internet, dating site, on a date, trick/false identity, talking in a bar, "chatting her up", gifts, picking up a prostitute, asking for change
	surp (2)	surprise attack	In the surprise approach, the offender may either approach the victim while she is sleeping or lie in wait for the victim (back seat of a car, behind a wall, in the woods). Typically, this individual uses verbal threats and/or the presence of a weapon to subdue the victim. It might be so that the victim has been preselected by the offender or that the offender does not feel sufficiently confident to approach the victim using the con approach or does not want to employ the necessary violence to capture her using the blitz approach.	waiting for the victim in a particular location commensurate with the victim's schedule, approach during sleep
	blitz (3)	blitz attack	Using a blitz attack the offender immediately employs injurious force to overpower his victim. He allows her no opportunity to react physically or negotiate verbally and will frequently gag, blindfold, or bind his victim. The offender may also use chemicals or gasses but must frequently uses his ability to physically overpower the victim.	gagging, blindfolding, binding the victim, using chemicals or gasses
	Manners of Control			
13	bind	binds victim	This variable refers to the use, at any time during the attack, of any article to bind the victim (excluding restraint by the offender's hands).	rope, belt
14	blind	blindfolds victim	This variable refers to the use, at any time during the attack, of any physical interference with the victim's ability to see (excluding verbal threats to the victim to close her eyes or the use of the offender's hands).	scarf, sweater
15	gag	gags victim	This variable refers to the use, at any time during the attack, of any article to prevent the victim from making noise (excluding the temporary use of the offender's hands).	tape, handkerchief, cloth
16	threatV	threats towards victim	This variable refers to the offender verbally threatening the victim at some time during the attack, including threats not to report the incident to the police or any other person.	"Be quiet or I'll hurt you!", "I will come after you if you go to the police"
	Offender's Reaction to Victim's Resistance			
17	cease	cease demand	An offender who encounters victim resistance may not attempt to force compliance but instead may cease his demand and move to another phase of the attack.	
18	compr	compromise/negotiate	The offender may compromise or negotiate by suggesting or allowing the victim to suggest alternative behaviors.	demanding vaginal sex after upon encountering resistance to anal sex
19	flee	flee	The offender may leave the scene when resisted. This may be so for several reasons: no desire to force the victim against her will, unprepared for the victim's resistance and/or attention it might bring to the crime.	
20	threat	threaten reaction	The offender may resort to verbal or physical threats in an attempt to gain compliance.	"Shut up!", threaten to kill/hurt victim, threaten with weapon
21	force	forcer reaction	The offender may resort to forceful behavior. The degree of force is determined in 'Offender Aggression and Violence'.	hitting, biting, using weapon

Offender Aggression and Violence		
22	Offender Violence by Hazelwood & Burgess (2001)	c
1	minimal force	At this level there is little or no physical force used to acquire control of the victim. While the victim may have been slapped, it is not a repetitive behavior and it becomes obvious that the force was employed more to intimidate than to punish. In such cases, the rapist is typically non-profane.
2	moderate force	At this level the offender employs moderate force, and repeatedly slaps or hits the victim in a painful manner, even in the absence of resistance, to acquire control. He typically uses profanity throughout the attack and is otherwise verbally abusive.
3	excessive force	At this level of force, the victim is beaten, has bruises and lacerations, and requires medical attention and possible hospitalization. At this level of force, the rapist is typically profane, directing derogatory remarks toward the victim. The aggression is beyond the level required to control the victim.
4	brutal force	At this level the victim is subjected to a extreme amount of violence with may include torture. The injuries demonstrate that it is the intent of the offender to inflict severe physical trauma on the victim, and she requires long-term hospitalization or may die as a result of her injuries. The verbal behavior of such an offender also reflects anger and hostility.
23	Offender Aggression by Ullman & Knight (1993)	h
	physAgr violent physical aggression	The offender showed some violent physical behavior (e.g., kicking, punching, slapping, using a weapon on the victim).
24	weapThr weapon threats	The offender expressed some weapon threats (e.g., holding/placing a weapon in front of in view of the victim or telling the victim he had a weapon).
25	deathThr verbal threats of death	The offender made some verbal threats about killing the victim.
26	Severity of Sexual Abuse	
	Rape or Rape Avoidance	
0	rape avoidance	The offence is coded as rape avoidance when an attempted sexual attack is not characterised by oral, anal or vaginal penetration by penis or object.
1	rape	The offence is coded as rape when an sexual attack is characterised by oral, anal or vaginal penetration with penis or object.
27	Severity of Sexual Abuse = The highest severity of sexual abuse occurring at any time after the initial offender-victim interaction (i.e., offender aggression and victim resistance) coded on a six-point ordinal scale (Ullman & Knight, 1993).	h
0	none	
1	fondle or kiss	The offender kisses or fondles the victim.
2	digital penetration	The offender penetrates the victim with one or more fingers.
3	cunnilingus	The offender performs oral sex on the victim.
4	vaginal/anal intercourse or fellatio	The offender performs a penile penetration to the victim's anus/vagina and/or obliges the victim to perform oral stimulation of the offender's penis.
5	sadistic assault on sexual organs	The offender enjoys the suffering of his victim during the sexual offence by making pain to the victim's sexual organs (e.g., insert objects into anus/vagina which results in serious injuries and inflicts substantial pain in a sexual manner).

Victim Resistance Strategies			
28	ActPhys Forceful physical resistance	Forceful physical resistance of fighting refers to active aggressive behaviors and physical actions victims use directly against the offenders to stop an attack, including wrestling, punching, kicking, pulling the offender's hair, biting, scratching, hitting, using a weapon, and martial arts or other physical self-defence techniques. Nonforceful physical resistance refers to passive physical resistance techniques used by the victim to evade the offender's attack, including pulling away from the offender, fleeing, guarding one's body with one's arms or other objects, struggling, pushing the offender away. Forceful verbal resistance refers to strong verbal responses aimed at scaring the offender and/or attracting outside help, such as screaming, yelling, threatening the offender and swearing at the offender. Nonforceful verbal resistance strategies refers to nonaggressive verbal responses to attack, such as pleading, talking, crying, begging, and reasoning (e.g., trying to talk the offender out of rape). Freezing is sometimes also called immobility, which refers to the victim not resisting the attacker. The victim must report that this immobility was a conscious choice made during the offence. The resistance strategy mostly performed by the victim during the attack (0=No Resistance, 1=ActPhys, 2=PasPhys, 3=Actverb, 4=PasVerb, 5=freeze).	e, f, h
29	PasPhys Nonforceful physical resistance		e, f, h
30	ActVerb Forceful verbal resistance		e, f, h
31	PasVerb Nonforceful verbal resistance		e, f, h
32	freeze		e
33	most most commonly used resistance		
Physical Injury of Victim			
Injury Measures indicated by ViCLAS/SCAS			*
0	none	There are no physical injuries on the victim. There is no medical treatment required.	
1	minor	The victim has some minor injuries (showing at most mild bruises and/or scratches). There is no medical treatment required.	small bruise, scratch, small cut
2	moderate	The victim has some serious bruises and/or superficial cuts that require medical treatment. The injury inflicted in itself would not have caused death.	genital wound, fracture, broken rib, cut wound
3	severe	The victim has serious injuries sufficient to cause death. Medical treatment is necessary.	internal bleeding, skull fracture
Injury Measures indicated by Ullman & Knight (1993)			k
0	none	There is no sign of physical injuries.	
1	verbal threat	The victim has received one or more verbal threats from the offender.	
2	holding or pushing	The victim has been held or pushed by the offender.	
3	squeezing or slapping	The victim has been squeezed or slapped by the offender.	
4	noninjurious beating or punching	The offender has beaten or punched the victim on a noninjurious way.	
5	injurious beating	The offender has beaten the victim on an injurious way causing cuts, black eyes, etc.	
6	brutal beating	The offender has brutally beaten the victim causing long-term or permanent injury.	
7	mutilation	The offender has mutilated the victim, such as cutting or burning the victim.	
References			
a - Canter, Bennell, Alison, & Reddy (2003); b - Clay-Warner (2002); c - Hazelwood & Burgess (2001); d - Koeck, De Doncker, Huys, & Winter (2006); e - Ullman (2007); f - Ullman (1997); g - Ullman & Knight (1991); h - Ullman & Knight (1993); i - U.S. Department of Justice (2011); * - ViCLAS/SCAS variables			

Bijlage B

Tabel
Steekproefverschillen tussen België en het VK

		χ^2	<i>df</i>	<i>n</i>	<i>p</i>
Time of Assault		29.78	2	234	<.001
Place of Assault		2.69	3	233	.442
Environmental/Bystander Intervention		4.69	1	240	.030
Intoxication	Victim	1.19	1	240	.275
	Offender	10.17	1	240	.001
Presence of Weapon		0.00	1	239	.981
Initial Approach		2.86	3	238	.413
Offender Violence		16.09	3	239	.001
Resistance Strategy	Active Physical Resistance	1.81	1	238	.178
	Passive Physical Resistance	16.44	1	239	<.001
	Active Verbal Resistance	1.73	1	239	<.001
	Passive Verbal Resistance	27.48	1	239	<.001
Severity of Sexual Abuse		23.35	5	235	<.001
Severity of Injury	ViCLAS/SCAS	2.37	3	234	.499
	Ullman & Knight (1993)	10.982	7	239	.139

Bijlage C

Tabel C.1

Vergelijking van waargenomen en verwachte frequenties in de mate van slachtofferverwondingen volgens ViCLAS/SCAS

		0	1	2	3
UK & B	Active Physical**	25 (39.0)	29 (20.2)	12 (7.9)	2 (0.9)
	Passive Physical	74 (78.2)	42 (40.3)	18 (15.8)	2 (1.8)
	Active Verbal*	63 (71.9)	39 (37.0)	21 (14.5)	2 (1.6)
	Passive Verbal	80 (74.8)	36 (38.5)	11 (15.1)	3 (1.7)
UK	Active Physical**	11 (19.2)	12 (10.0)	10 (5.1)	2 (0.7)
	Passive Physical	42 (41.7)	21 (21.6)	11 (11.2)	2 (1.5)
	Active Verbal	37 (39.0)	20 (20.2)	12 (10.4)	2 (1.4)
	Passive Verbal	46 (41.7)	20 (21.6)	8 (11.2)	2 (1.5)
B	Active Physical*	14 (19.5)	17 (10.2)	2 (3.0)	0 (0.3)
	Passive Physical	32 (35.7)	21 (18.3)	7 (5.5)	0 (0.5)
	Active Verbal*	26 (32.2)	19 (16.5)	9 (4.9)	0 (0.4)
	Passive Verbal	34 (32.2)	16 (16.5)	3 (4.9)	1 (0.4)

Noot. Waargenomen frequentie (verwachte frequentie). Onderlinge verschillen in letselclassificatie zijn aangeduid ($p < .05$; ** $p < .01$).
0=none, 1=minor, 2=moderate, 3=severe.*

Tabel C.2

Vergelijking van waargenomen en verwachte frequenties in de mate van slachtofferverwondingen volgens Ullman & Knight

		0	1	2	3	4	5	6	7
UK & B	Active Physical*	5 (10.6)	1 (4.3)	31 (31.0)	11 (8.3)	11 (6.9)	8 (6.3)	1 (0.3)	0 (0.3)
	Passive Physical	24 (21.3)	7 (8.6)	57 (62.7)	16 (16.7)	16 (13.8)	15 (12.7)	1 (0.6)	1 (0.6)
	Active Verbal**	15 (19.9)	3 (8.1)	56 (58.6)	19 (15.6)	19 (12.9)	15 (11.8)	1 (0.5)	0 (0.5)
	Passive Verbal	19 (20.8)	10 (8.4)	65 (61.4)	16 (16.3)	12 (13.5)	11 (12.4)	1 (0.6)	0 (0.6)
UK	Active Physical**	0 (4.3)	0 (2.0)	14 (15.0)	5 (3.9)	8 (5.6)	7 (3.9)	1 (0.3)	- (-)
	Passive Physical	11 (9.4)	3 (4.3)	33 (33.1)	7 (8.6)	13 (12.2)	9 (8.6)	1 (0.7)	- (-)
	Active Verbal	6 (9.0)	2 (4.1)	32 (31.8)	9 (8.3)	15 (11.8)	9 (8.3)	1 (0.7)	- (-)
	Passive Verbal	12 (9.7)	4 (4.5)	38 (34.4)	9 (9.0)	10 (12.7)	6 (9.0)	1 (0.7)	- (-)
B	Active Physical	5 (6.1)	1 (2.3)	17 (15.7)	6 (4.3)	3 (1.8)	1 (2.5)	- (-)	0 (0.3)
	Passive Physical	13 (11.0)	4 (4.1)	24 (28.9)	9 (7.8)	3 (3.2)	6 (4.6)	- (-)	1 (0.5)
	Active Verbal	9 (9.9)	1 (3.7)	24 (26.0)	10 (7.0)	4 (2.9)	6 (4.1)	- (-)	0 (0.4)
	Passive Verbal	7 (9.9)	6 (3.7)	27 (26.0)	7 (7.0)	2 (2.9)	5 (4.1)	- (-)	0 (0.4)

Noot. Waargenomen frequentie (verwachte frequentie). Onderlinge verschillen in letselclassificatie zijn aangeduid (* $p < .05$; ** $p < .01$).

0=none, 1=verbal threat, 2=holding or pushing, 3=squeezing or slapping, 4=noninjurious beating or punching, 5=injurious beating, 6=brutal beating, 7=mutilation.

(-) Er werd geen waarde voortgebracht door SPSS.